

1. **Láthatár**
Magyarul, óvodától egyetemig

3. **Diákszemmel**
„Életemben nem kaptam még ilyen kicsi jegyeket” – a kolozsvári Református Kollégium nyolcadikosainak véleménye

4. **Diákszemmel**
„Legördült egy kő a szívemről...” – a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Gimnázium 11. osztályosainak véleménye

5. **Tanterem**
A vizuális „memória fogás” – Bódi Boglárka és Bódis Beáta írása

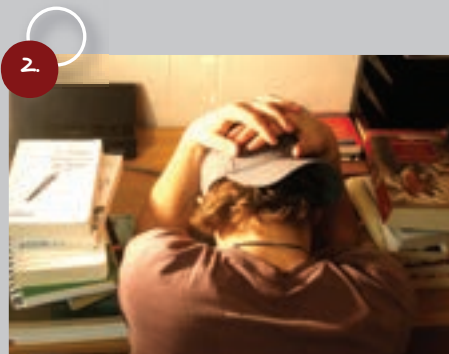
11. **Lélekjelenlét**
Diszlexia – az első jelektől felnőttkorig – a PsihoProEdu Egyesület írása

18. **Tanterem**
Több mint tankönyvi segítség a digitalizált világban – Varga Gabriella interjúja

20. **Tanterem**
Iskolai segédanyag huszárokkal

21. **Magánterület**
Szeretnék rajzolni, Viszont, Anya gyerekkorában, Vannak ünneplő ruhák, A mi szobánk – László Noémi versei

23. **Hivatalos**

Láthatár

Vizsgafrász és vesztőhelyezés – Csinta Samu írása

Óvoda

Tetten ért „zöldsegek” – Cserei Izabella írása

Lélekjelenlét

Fiatalokat veszélyeztető virtuális játszma avagy bizonyítási vágy a közösségi oldalon – Kiss Judit írása

Láthatár

A saját tanulásukat irányító gyermekekért – Ozsváth Judit írása

Szülői szemmel

Kivesszük a könyvtárból! – Sándor Boglárka Ágnes írása

Magánterület

Víz – Jakabffy Tamás írása

12.

Forradalom utca 48. – történelmi vetélkedő kamerák előtt

2014.

3.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2014. MÁRCIUS • 3. SZÁM

Fotók • Rab Zoltán

ISSN 2065-9725

- Tanárszemmel • Diákszemmel • Szülői szemmel • Lélekjelenlét •
- Tanterem • Láthatár • Óvoda • Fotóriport • Hivatalos •
- Iskola és kultúra • Pályáz(z)atok • Magánterület • Térkép •

Fotó • Biró István

Egy évre
csak
42 lej

Magyar Közoktatás

megrendelés a 2013–2014-es tanévre:
m k o @ c o m m u n i t a s . r o

Kedves pedagógusok, jövődöbeli szerzők!

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* együtt szerkesztjük az olvasókkal, sok figyelemfelkeltő, gondolatébresztő írást kapunk pedagógusoktól, szülőktől egyaránt. Továbbra is helyet szeretnénk adni a lap hasábjain a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők és diákok konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek.

Kérjük, írjanak véleményanyagot a következő témákban:

- **Tantárgyam és diákjaim – sikerélmények és buktatók az oktatásban**
- **Az információátadástól a kreativitásra nevelésig**

Várjuk írásait az mko@communitas.ro e-mail címre.

Eredményes munkát és kitartást kívánunk!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

www.communitas.ro

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mail címen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük a fenti bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia
Felelős kiadó: Lakatos András
Ára 3,5 lei.
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

A kiadvány megjelenését az RMDSZ és a Communitas Alapítvány teszi lehetővé.

Elindította az anyanyelvű oktatást népszerűsítő kampányát az RMDSZ

Magyarul, óvodától egyetemig

Idén immár harmadik alkalommal indította el az anyanyelvű oktatást népszerűsítő kampányát az RMDSZ. A Minden magyar gyermek számít országos beiskolázási kampány célja arra ösztönözni a magyar vagy etnikai szempontból vegyes családokat, hogy írassák magyar osztályba, iskolába gyermekeiket.

Egész Erdélyt lefedő iskolahálózat

A kezdeményezés célcsoportjai a végzős óvodások, negyedikese, nyolcadikosok és tizenkettedikes diákok, közölte a kampányindító sajtótájékoztatón Kovács Péter, az RMDSZ főtitkára és Magyar Tivadar oktatásért felelős főtitkárhelyettes. „Az elmúlt 25 év során az oktatás területén tudtuk elérni a legnagyobb eredményeket: teljes Erdélyt lefedő iskolahálózatot építettünk ki, az oktatásban megvalósult decentralizáció is azért tudott sikeres lenni, mert a szövetség miniszterelnök-helyettese felügyelte ezt a folyamatot, valamint az anyanyelvhasználat terén is sikerült áttörést, meghatározó eredményeket elérnünk” – fogalmazott Kovács Péter. Hozzátette, a tanügyi átszervezés során a szövetségnek sikerült megakadályoznia, hogy iskolákat zárjanak be, magyar tannyelvű osztályokat vonjanak össze. Ez a civil szervezetek, az egyházak, a tanfelügyelőségi munkatársak és az önkormányzatok segítségével valósulhatott meg, tette hozzá.

Magyar Tivadar a tavalyi kampány eredményeit elemezve elmondta: ennek szerepe volt abban, hogy ismét 10 ezer fölé emelkedett a magyar tannyelvű elemi iskolába beiratkozó gyermekek száma, ugyanakkor egyes szórányvidékeken is nőtt a magyar iskolába iratkozók aránya. „A magyar iskolába való iratkozás mellett idén új elemként a magyar nyelvű egyetemi oktatás fontosságát is hangsúlyozzuk, arra ösztönözve a fiatalokat, hogy ne válasszanak román egyetemet csak abban az esetben, ha az a szak, ahol tanulni szeretnének, nem létezik magyar nyelven” – mondta az oktatásért felelős főtitkárhelyettes. Hozzátette, a diákokat arra bátorítják, hogy a meglévő magyar egyetemi kínálatból válasszanak, és kerüljék a pénzorientált, kétes hírű román magánegyetemeket.

Magyar leszögezte: a kampány során tudatosítani szeretnék a szülőkkel és diákokkal egyaránt, hogy milyen előnyökkel jár az, ha tanulmányaikat az óvodától az egyetemig anyanyelvükön végzik, illetve cáfolni akarják azt a tévhitet, miszerint hosszú távon hátrányos lehet, ha a fiatalok magyar nyelven tanulnak.

Teljenek meg élettel az iskolák

Az anyanyelvű oktatás fontosságára hívja fel a szülők és pedagógusok figyelmét a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ) is, csatlakozva az RMDSZ Minden magyar gyermek számít kampányához. A szakmai szervezet felhívásában pontokba szedve ismerteti az anyanyelven való tanulás előnyeit, az iskolai ismeretszerzés mellett a közösséghez való tartozás fontosságát is kiemelve. Rámutat, az anyanyelven való olvasás, írás minden egyéb iskolai tanulás alapját képezi, ráadásul anyanyelven gyorsabban, hatéko-

nyabban tanulunk akár más nyelveket is. Ugyanakkor az anyanyelvi oktatás által kapcsolódik be az egyén a magyar kultúrába, érti meg szülei, nagyszülei életfelfogását, ezáltal lesz része a magyar közösségnek, teszi hozzá az RMPSZ. „Mert hisszük, tudjuk, tapasztaljuk, hogy nem kerül hátrányos helyzetbe, nem fog kevésbé érvényesülni az, aki mindvégig magyarul tanult az iskolában. Az egyre bővülő magyar egyetemi hálózat, főiskolai képzés is (Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar tagozata, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Partiumi Keresztény Egyetem, Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem, Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem) sokféle lehetőséget biztosít a továbbtanuláshoz” – hívja fel a figyelmet az RMPSZ. Arra is kitérnek, hogy a magyar nyelven való tanulást a magyar állam is támogatja a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által kiírt „Szülőföldön magyarul” pályázat révén. Tavaly például 157 ezer óvodás, általános és középiskolás tanuló részesült egyszeri oktatási-nevelési és taneszköz-támogatásban. „Oktatási intézményeinket, legyenek azok szórányban vagy tömbvidéken, kisebb vagy nagyobb településen, falun vagy városon, csak úgy tarthatjuk meg, ha megtelnek élettel, azaz lesznek diákjaik, s őket oktató, nevelő tanítók és tanárai” – hangsúlyozza felhívásában a szakmai szervezet.

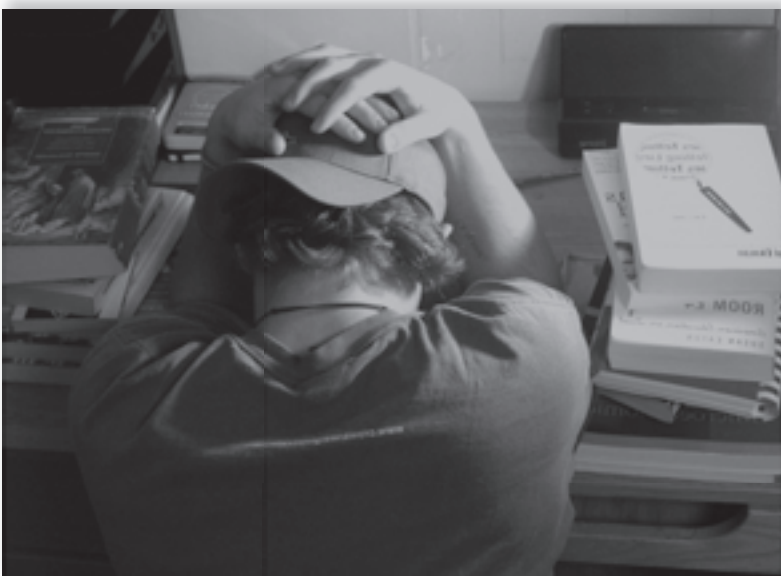
P. M.

Használható tudássá szerveződik-e a töménytelen mennyiségű tudáshordalék?

Vizsgafrász és vesztőhelyérzés

Vizsgázni kell. Mondanám latinul is – meggyőződésből! –, biztosan átültethető az eredeti hajózásos változatból, de nem találtam meg a *Sötétben tündöklőbb a fény* című, ifjabb korom menő okosságokat tartalmazó aranyköpés-gyűjteményéből. Elsősorban azért kell, mondom hát saját hatás-körben, mert jó, ha az ember nemcsak érzéseire hagyat-

lemszerűen diákjait is ahhoz szoktató tanár képtelen gyors-talpaló módon pótolni. Kétségbeesett próbálkozásai pedig inkább világvégéhangulatot keltenek a törékeny diáklélekben, a fiatalok pedig amolyan vesztőhelyérzéssel araszolgatnak a matura felé. A vizsgázni tudás ugyanis csak részben adott-ság kérdése. Vannak, nyilván, akiket olyan idegrendszerrel áldott meg a Fennvaló, hogy éppen éles helyzetekben képesek előbányászni a legmélyebb rejtekhelyeken megbúvó, talán nem is sejtett válaszokat. De ezek a kivételes helyzetek, a tehetség is csak megfelelő tudásalapra támaszkodva képes tényleges segítséget nyújtani. E bázis strukturáltságának kialakítása viszont elsősorban az oktatási és számonkérési rendszer, no meg az azt tartalommal megtöltő tanár feladata és felelőssége. És éveket igényel. Az évről évre hatalmas felháborodást keltő, már-már apokaliptikus megfogalmazásokra serkentő előérettségi vagy egyéb vizsgaeredmények elemzésekor hiba lenne elsősorban a felnövő generációk értelmi képességeit megkérdőjelezni. Ők változatlanul hihetetlen mennyiségű információt képesek befogadni, hozzánk képest fényévekkel előrébb tartanak a számítástechnikai eszközök használatában. Az viszont rajtunk múlik, hogy ez a töménytelen mennyiségű tudáshordalék használható tudássá szerveződik-e.

- **Közeleg a vizsga.** „A tanárok sokszor saját habitusukat kivetítve stresszelik az életük sorsfordító számonkérésére készülő diákokat.”

kozik, hanem kvázi versenykörülmények között győződik meg saját felkészültségi szintjéről. Vagy legalább arról, hogy téthelyzetben milyen mértékben képes mozgósítani az évek során akarva-akaratlanul felhalmozódó tudástökéjét. Bár ez utóbbi esetben már az is jelentős kihívásnak számít, hogy tudatilag függetlenítse magát az „ez nem is igazi tét” mindig kéznél lévő felmentő érzésétől.

A néhány éve bevezetett mindenféle vizsgamodellezések kitalálói és rendszeres módosítói is valami hasonló érvrendszert sorakoztatnak fel, ha közeleg a „szimulálások” ideje. Dübörög a tanév, közeleg az érettségi vizsga, a tanárok legtöbbször saját habitusukat kivetítve stresszelik az életük első, valóban sorsfordító számonkérésére készülő diákokat. Akik közül segítség nélkül csak kevesen képesek higgadtan várni az óhatatlanul bekövetkező megmérést, a többség már idegponcsállapotban ölti magára az érettségizőöltönyt.

Továbbra sem az életre tanít az iskola

Az iskola ugyanis továbbra sem az életre tanít. Vizsgázni meg egészen biztosan nem. Olyan alapvető hiányosságokról beszélhetünk, amelyeket a korábbi évek langyos módijához, túlnyomó részt amolyan lottózásos tesztekhez szokott, érte-

A vázlatpontok maguktól nem állnak össze

Az érettségi ugyanis csak a vizsgafolyamat kezdete. A középiskolát jeles tanulónként végző lányom minden erőfeszítése ellenére is szenvedett az egyetem első két évében, bár ez érdemjegyeiben nem tükröződött. Egészen addig, míg saját kárán vagy máshonnan „összelopkodott” tapasztalatok révén megtanult, úgymond, tanulni, és immár az ideálshoz közelítő hatékonysággal tudja sikeres vizsgaeredménnyé konvertálni a befektetett energiát.

Három különböző habitusú, eltérő iskolai „örökséget” magával hurcoló gyermek apjaként arra a következtetésre jutottam: az eredendő gond az iskolai tananyag vázlatyszerű „leadásával”, a kiegészítő, a pontszerű információkat elmélyítő, összefüggésekbe helyező tankönyv „jogfosztásával” van. A vázlatpontok ugyanis maguktól nem állnak össze strukturált mondatokba, amelyek nemcsak a tanárnak jelzik a diák felkészültségének szintjét, de a gyerek számára a valahonnan valahová tartás tudásának biztonságát is. Mert amit nem tudok elmondani vagy leírni, arról önmagam számára is csak sejtéseim lehetnek. S ha ez a fajta számonkérés csak nyomaiban létezik az iskolában, otthon sok esetben szélmalomharcot vív a szülő az iskolai gyakorlat mindenhatóságával szemben. Vizsgázni hát kell, megtanulni vizsgázni szükséges. Elkezdni pedig sohasem késő – tanárnak és diáknak egyaránt.

CSINTA SAMU

„Életemben nem kaptam még ilyen kicsi jegyeket”

Életük első nagyobb lélegzetű vizsgáján botladoztak vagy arattak babérokat a nyolcadikosok nemrég: a szakaszszáró vizsga „szimulálása” még csak a főpróbája volt a júniusi vizsgának. A kolozsvári Református Kollégium nyolcadikosait kérdeztük arról, hasznosnak találták-e a szimulálást, és milyen szakon tanulnának tovább.

Bonyolultak voltak a szövegek románból, magyarból. Segített a szimulálás, hisz meglátjuk, hogyan zajlik egy ilyen vizsga, és nem fogunk annyira izgulni. Megtudjuk, hogy kell kitölteni azokat a lapokat, nem hibázunk annyit, mint most. Nem vagyok elégedett az eredménnyel. Matekból és románból magánórára járok. Biokémiát tanulnék a kollégiumban.

Gál Andrea

Rosszul ment, nagyon-nagyon-nagyon izgultam, és ez a teljesítményemet is befolyásolta, nagyon kicsi jegyeket írtam, életemben nem kaptam még ilyen kicsi jegyeket. Jó, hogy ez a próbavizsgán történt, rájöttem, hol kell még dolgoznom: nem kéne ennyire izgulnom, és azért még kéne tanulnom is egy kicsit. A tanárok sokat riogattak, hogy milyen nehéz lesz, jó lenne, ha a szüleim megnyugtathatnák, hogy nem ettől függ az egész-egész életünk. Biokémiát szeretnék tanulni, nem tudom, hogy a kollégiumon kívül máshol is lehet-e. Kutató szeretnék lenni.

Marín Lilla

A matek és a román volt a legnehezebb. Beszterce-Naszód megyei falumban többségben magyarok laknak. A vizsgán szembesültem azzal, hogy milyen nehéz, többet kell készülni, a bentlakásban csend van, lehet tanulni. Még nem döntöttem el, hol szeretnék tanulni. Azt mondta édesapám, nem érdemes azért Kolozsváron ülnöm bentlakásban, hogy szakiskolába járjak.

Bálint Miklós

Főleg románból kell többet tanulnom, jobb lenne, ha kevesebb nyelvtant kapnánk. Magyarfenesen élek, onnan ingázom.

Kiss Nimród

Jó ez a vizsga, mert fel tudjuk mérni, hogy nagyjából milyen szinten állunk. A félévi dolgozattól nagyon különbözött.

Veres Tamás

A tanárok megadták a témákat, azt kellett többször ismételni, és feladatok, tételeket oldani.

Bár kolozsvári vagyok, a román volt a legnehezebb, a családban senki sem román. Szerintem a magyaroknak könnyebb kéne legyen ez a vizsga, mint a román diákoknak, akiknek a román az anyanyelvük. A kollégiumban tanulnék tovább, más iskolákban lógnak, itt szigorúság van, megtanítanak rendre. Én állatorvos szeretnék lenni.

Juhos Róbert István

Úgy tűnt, hogy könnyű, de amikor megkaptam az eredményeket, nagyon csalódtam, rájöttem, hogy jobban oda kell tenni magamat a tanuláshoz. Édesanyám tanár, ő segít.

Bogya Ákos Ádám

Kellett ez a vizsga, megmutatta, mennyit tudunk. Kicsit csalódtam magamban, de lehet javítani. A magyarvizsgám sikerült a legjobban. Itt tanulnék reál osztályban, vagy az Apáczaiban matek–infón.

Gáll Péter

Közepesnél erősebb volt, főleg a román, mert ugyanolyan tételt kaptunk, mint a román anyanyelvűek.

Maros megyéből, Erdőszentgyörgyről érkeztem 8. osztály elején a kollégiumba, az ottani iskolában tavaly rosszul sikerültek a nyolcadikos vizsgák, a szüleim tanácsolták, hogy jöjjenek ide, itt magasabbak az elvárások. Biokémiát tanulnék, szív- és érsebészettel szeretnék foglalkozni.

Nagy László György

A magyar ment legjobban, de még ott is ráhúzhatok. Örülnék, ha nem kapnánk verset a vizsgán. Szerettem volna átmenő jegyet elérni. Reálszakon tanulnék vagy fodrászatot a kollégiumban, ha az sem sikerül, rajziskolába mennék.

Kiss Helga

A románt kihagytam volna, de még van idő készülni. Az Apáczaiban tanulnék tovább matek–infón vagy itt biokémián.

Pásztor Róbert

Magyarból voltam a legjobb, románból valami regényrészletről szívesebben írnék.

Rúza Kis István

Hát ilyen lesz a majdani nyolcadikos vizsga, csak ez kicsit talán könnyebb volt. Nekem a matek könnyűnek tűnt, mindenhez írtam valamit, csak kiderült, hogy nem volt jó semmi. Nehezebb, mint egy félévi dolgozat. Nyolcadik osztály elején, amikor idejöttem Bihar megyéből, az volt a tervem, hogy itt tanulok végig. Apukám azt akarta, hogy jó embert neveljenek belőlem itt.

Fila Gergő

A román volt a legnehezebb, főleg a nyelvtan. De a próbavizsga felkészít, jó, hogy van.

Kovács Abigail

A román nehéz volt. Reálszakon tanulnék vagy villanyszerelő szakiskolában.

Kalló Alpár Levente

Nehéz volt, de szükséges, most már tudom, hogy zajlik, többet kéne tanulni. A magyar volt a legkönnyebb.

Ferenczi Timea

SZÖVEG ÉS FOTÓK: KERESKES EDIT

„Legördült egy kő a szívemről...”

A sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Gimnázium 11. osztályos diákjait arról kérdeztük, milyennek tűnt számukra a március első felében tartott országos szintű próbaérettségi, valamint hogy ennek fényében miként fognak felkészülni a jövő évi igazi megmérettetésre.

Számomra nyűg volt ez a próbaérettségi. Angol nyelvvizsgára készültem éppen, az is abban a periódusban zajlott, és számomra az angol volt az elsődleges, a szimulált érettségire csak annyit tanultam, hogy minden vizsga előtt este átolvastam a tételeket, hogy valamennyire legyek képben. A tizenegyedikesek számára nem sok értelme volt az egésznek, senki nem vette komolyan, tudtuk, hogy nem írják be az eredményeket, nem nagyon készültünk. A tizenkettedikesek számára lehetett fontos visszajelzés, persze ha rákészültek, megtapasztalhatták, hogy ennyi tanulással hol tartanak, még mit kell júniusig pótolniuk. Mi, tizenegyedikesek még ha meg is tanultuk volna a tételeket, jövőre úgyis mindent teljesen újra át kell vennünk, mert addig a nagy részét elfelejtjük. Úgy gondolom, ha készülünk, nem lett volna nehéz. A matematika sokunkat megfogott, előtte sok feladatot kellett volna oldani, de nem tettük meg. Volt olyan feladat is, amilyennel eddig nem találkoztunk, de csak azért, mert nem jutottunk el addig a tananyaggal.

Éltes Rita

Valami alapszinten megmarad a folyamatos tanulásból, de a vizsga előtt mindent szinte újra át kell ismételni. Például történelemből megmarad nagyvonalakban, hogy mi történt, de az évszámok már nem. Biztos, hogy ér valamit a folyamatos tanulás, de tizenkettedikben sok mindent újra kell majd vennünk. A próbaérettségim nekem a román meglepően jól sikerült, sokkal rosszabbra számítottam, azt sem tartottam kizártnak, hogy nem kapok átmenő jegyet. Az utóbbi két évben nem tanultunk sokat románból. De a próbavizsga egyszerű volt, és például a nyelvtani feladatok egy részére még a nyolcadikos képességfelmérőből emlékeztem. Azt hiszem, ezúttal nem is osztályoztak olyan szigorúan. Eddig mindenképpen

nehezebbnek tűnt az érettségi, most ezzel leesett egy kő a szívemről. Sokáig idegesített az érettségi gondolata, de most úgy érzem, be tudom pótolni, amit nem tudok. Van még időm rá. Eddig úgy éreztem, ez nem fog sikerülni.

Incze Kata

Egyik próbaérettségi tétel sem volt olyan nehéz, hogy elmondhassam, hogy például magyarból sokkal jobban tudtam, mint a többi tantárgyból. Az viszont érezhető volt, hogy románból a román anyanyelvűeknek szerkesztik a tételt: hiszen ha magyarból megvolt az alapszintű ismeretünk, könnyebben tudtunk improvizálni, a román tételben pedig voltak komoly szókincset igénylő feladatok, melyeket a román anyanyelvűek könnyebben megoldhatnak. Örülök, hogy nem írták be a jegyeket, mert azok nem tükrözik a valóságot. Tizenegyedikben a próbaérettségi nem mutatja, hol tartunk, vagy mi lehet az érettségim, hiszen valójában tizenkettedikben készülünk rá igazán a megmérettetésre. A tizenegyedikes próbaérettséginek voltak negatívumai is, például megszakították a tananyagot. Ma úgy jött be a román szakos tanárnő, hogy megkérdezte, melyik leckénél is tartottunk. A vizsga előtt fel kellett rúgni mindent, hirtelen át kellett vennünk olyan anyagokat, amire különben csak később került volna sor, de kellett a vizsgára. Nagy volt a kapkodás, ezért is jó, hogy nem írták be a jegyeket, hiszen volt olyan tétel is, amit még nem is tanultunk.

Ferencz Anna-Kata

Tizenegyedik osztályban nem nagyon tartanak délutáni felkészítőket, sőt az órákon sem nagyon ismételtünk, nem is volt erre idő. Utolsó két órán a tanároknak is eszébe jutott, hogy jövő héten próbaérettségi, gyorsan vegyük át, vajon mit kaphatunk. Például magyar irodalomból a *Bánk bánnal* nem nagyon foglalkoztunk,

utolsó órán mondott róla pár szót a tanárnő, és ezt is kaptuk. Nekem nem is ment annyira jól. Kigondoltam magamnak a felkészülés menetét, megvannak otthon a kidolgozott tételek, ezeket módszeresen átveszem, másként a vizsgán nem fog eszembe jutni például a kilencedikes anyag. Az a legnehezebb, amit kilencedikben tanultunk, rég volt, nehéz előbányászni, ezért kell a vizsga előtt átolvasni, hogy eszünkbe jusson. Az érettségitől nem félek, jó volt, hogy most megtapasztaltuk a vizsgahangulatot a papírok kitöltésétől a kamerás felügyeletig, annyira nem tűnik vészesnek. Ezekkel a jegyekkel, amit most a próbaérettségim írtam, az érettségim is megkapom az átmenő osztályzatot. Ezek után az egész könnyebbnek tűnik. Sokkal jobban stresszeltem magam előtte.

Hunyadi Hunor

Számomra a magyar a legnehezebb. A román jobban megy, hamarabb megjegyzem az anyagot, a családban vannak románok, és ez sokat segít. A próbaérettségim is a magyar ment a leggyengébben. De megtanultam a leckét: ezentúl sokkal jobban készülök magyarból, leülök és megtanulom, amit feladnak. Például erre is jó volt a próbaérettségi. A baráti társaságomból általában matematika- vagy románkülönórákra járnak, de mindenki abból próbál többet készülni, amiből gyengébb. Azok, akik szeretnének letenni egy angol nyelvvizsgát, angolkülönórára járnak. Én megkönnyebbültem a szimulálás után, most már tudom, milyen az érettségi, hogy néznek ki a tételek, mire számíthatok. Előtt is foglalkoztunk az érettségivel, de nem annyira komolyan, hiszen még mindig van másfél év a megmérettetésig, de most már egyre jobban kénytelenek vagyunk erre összpontosítani.

Gavriloiu Eduard

SZÖVEG ÉS FOTÓK: BÍRÓ BLANKA

Az információkat rendszerező, kreatívan összeállított lapozó

A vizuális „memóriafogás”

Mindennapi oktatói tevékenységünk, iskolai munkánk során azon gondolkodtunk, hogyan tudnánk megkönnyíteni diákjaink számára a tanultak elmélyítését, rendszerezését. Ekkor olvastunk kolléganőmmel a lapbooknak nevezett lapozóról. A step by step alternatív oktatási forma lehetővé teszi délutánonként a szabad tevékenységeket, így a lehetőséggel élve úgy döntöttünk, hogy kipróbáljuk a „lapbookkészítést” mint módszertani eszközt a gyerekek általános készségfejlesztésére.

Kreativitást igénylő tevékenység

Ez a látszólag egyszerű gyűjtémény kisméretű könyvekből és hajtogatott kijelző anyagokból áll, melyek interaktív teret nyújtanak minden megtanulandó információ számára. Helyet kapnak benne rajzok, történetek, grafikonok, grafikák és bármi, ami eszünkbe jut a téma kapcsán. Éppen ez az egyik legnagyobb értéke, hogy saját gondolatainknak, megközelítési módunknak ad teret az alkotás élménye által. A lapbook lényege, hogy vizuális „memóriafogasként” működik, így a megtanulandó anyag sokkal könnyebben rögzül, és minden lapbook a gyerek saját, eredeti alkotása. Időigényes, nem lehet 1-2 óra alatt elkészíteni – ez viszont nehézsége, ugyanakkor előnye is. Érdekes kitérni arra, mi mindent fejleszthetünk a gyerekekben a lapbook készítése révén. Egyrészt kreativitást igényel annak kitalálása és megvalósítása, hogy egy-egy témához milyen tartalmak illeszkednek-illeszthetőek, hogyan áll össze részekből az egész, és izgalmasak a rajzolást, kézműveskedést igénylő feladatok. Ugyanakkor élményt jelent a gyerek számára, ha kitalálhatja, elkészítheti, használhatja a lapozót, játszhat vele, és ismereteit is bővítheti. A lapbook elkészítése fejleszt a mozgásos készségeket is, a gyerek megtanul vágni, hajtogatni, a zsebekbe bepakolni, kirakosgatni kártyákat.

A térben való tájékozódás gyakorlását is lehetővé teszi, ha kezeli a ki-, be-, jobbra és balra hajtható füleket.

„Kreativitást igényel annak kitalálása és megvalósítása, hogy egy-egy témához milyen tartalmak illeszkednek-illeszthetőek, hogyan áll össze részekből az egész, és izgalmasak a rajzolást, kézműveskedést igénylő feladatok.”

Összegző rendszerezés, házi olvasmányok

Diákjainkkal közösen láttunk hozzá a lapbook készítéséhez. Első alkotásunk a Mikulásról szólt: a tematikus lapbookban helyet kaptak versek, mesék, találos kérdések, kifestők, puzzle, matematikai feladványok. Második közös munkánk a tél tematikáját dolgozta fel úgy, hogy több tantárgyat is érintettünk: az

- **Tematikák, történetek.** A gyerekek saját ötletekkel rukkoltak elő a lapozó összeállítása, megtervezése, megrajzolása során

anyanyelvet, románt, matematikát, tudományokat, rajzot, kézimunkát. A gyerekek itt már saját ötletekkel jöttek. A lapbook fedőlapjára egy hóembert készítették, belsejében helyet kapott találos kérdés, matematikai feladat, a víz halmazállapotának megfigyelése, téli időjárás jellegzetességei, a téli álmot alvó állatok, ehhez kapcsolódó logikai feladatok, mese. Nagy gonddal készítették, örömmel mutatták be munkáikat a gyerekek. Házi olvasmányok feldolgozására is nagyszerűen alkalmas a lapozó – az osztályban közösen olvastuk el a *Vukot*. Közben készítettük a lapbookunkat, és nagy élményt jelentett mindez a gyerekek számára. Találtunk hozzá természetesen ötleteket az interneten is, de javarészt saját kisdíákjaink igényeihez alakítottuk a bekerülő feladatokat. A román nyelv betűinek tanításakor készültek az újabb alkotások, főleg a betűcsoportok rögzítésében volt nagy segítségünk. Nyelvtani fogalmak összegző rendszerezésére is kiválóan alkalmas a lapozó, ugyanakkor tanulási nehézségekkel küzdő kisdíákjainknak segít a tanultak elmélyítésében, oldja szorongásukat, önismeret-fejlesztő, és magabiztossá teszi őket. Látván, milyen nagy a sikere a gyerekek körében az alkalmazott tevékenységnek, már a következő témát is kitaláltuk. Célunk, hogy negyedik osztály végéig gyakoroljuk a lapbook készítését abban a reményben, hogy a gyerekek a későbbiekben akár teljesen önállóan is képesek legyenek elkészíteni saját könyvecskéjüket.

BÓDI BOGLÁRKA ÉS BÓDIS BEÁTA
a margittai Horváth János Elméleti Líceum tanítónői

Otthon tanulók találkozóját tartották Budapesten

A saját tanulásukat irányító gyermekekért

Másfél év után újra megrendezték Budapesten az otthontanulók találkozót. A Svájcból Magyarországra viszszaelepült, három gyermekkel otthon tanuló szervezőpáros, Nagy-Turi Éva és Nagy Zoltán József a két évvel korábbihoz hasonlóan tervezte meg az idei program forgatókönyvét. A Fonó Budai Zeneházban február 8-án rendezett találkozó keretében előadások meghallgatására és az otthontanulással kapcsolatos kérdések közös megbeszélésére is lehetőség nyílt. A gyerekek

részére is biztosított volt a játék vagy a kézműves-foglalkozásokon való részvétel.

Egy alternatív tanulási forma lehetőségei

A találkozót kétségtelenül az egyre terjedő alternatív tanulási forma lehetőségeivel, korlátaival, nehézségeivel való ismerkedés és az erre az útra lépők egymáshoz közeledésének vágya hívta életre. A meghívott előadók sorában volt egy amerikai,

egy Bécsben és egy – többnyire – Spanyolországban élő magyar, az otthontanuláshoz közvetlenül kapcsolódó szakember. Chandra Montgomery Nicol az Amerikai Egyesült Államok Michigan tagállamában (Ann Arborban) lévő, az otthontanulás minden fajtáját támogató iskolaként ismert Clonlara School igazgatónöje első sorban saját intézményét kívánta bemutatni, és nyitottnak mutatkozott egy, a – spanyolországihoz és németországihoz hasonló – magyar-

Romániában nem engedélyezett az otthon tanulás

A romániai törvények értelmében csak akkor tanulhat otthon a gyerek, ha olyan betegségben szenved, ami miatt nem tud iskolába járni. Ez esetben is képzett pedagógus (nem a szülő) oktatja a gyermeket otthonában. Egyes szakemberek szerint főleg beilleszkedési szempontból nem tekinthető előnyösnek, ha a gyerek otthon tanul, hiszen így kimarad a közös munkából, nem válik „csapatjátékossá”. A Romániai Otthon Oktatók Egyesületének elnöke, a székelyudvarhelyi Curcubet Gábor a sajtónak elmondta, már 2002 óta próbálkoznak azzal, hogy elfogadtassák és engedélyeztessék a román parlamenttel az otthoni oktatást. A tanügyi bizottság 2010-ben meg is szavazta ezt, azonban az oktatási miniszter újrászavazást rendelt el, amelynek eredménye alapján mégsem adtak engedélyt. Az egyesület elnöke szerint ennek a tájékozatlanság az oka. „Sokan nem is tudják, hogy miről van szó, nem is néznek utána. Hisznek a tévhiteknek, miszerint az otthoni oktatásban a buta és szubjektív szülő egy valóságtól elszakadt, elszigetelt világban élő gyermeket nevel. Ez egy személyre szabott oktatási rendszer, és nem újdonság. Régen az inasok is személyesen a mes-

terüktől tanulták a szakmát” – mondta Curcubet. Curcubet a *Transindex*-ro-nak elmondta, a módszer az angol-szász országokban terjedt el a leginkább, ahol amúgy is hagyománya van annak, hogy külön foglalkozni kell a gyermekkel. „Ott a szülők felelősségteljesebbek. Egészen más a mentalitásuk a munkával és a felnőttkorral kapcsolatban is. Tudják, hogy küzdeni kell az életért, és nem várnak arra, hogy majd az állam megoldja. Így nyilván találni nagyon jó angolszász anyagokat, amelyeknek a használatát bátran ajánlom a romániai magyar szülőknek is, nyugodtan tanulhatnak azokból” – mondta az egyesület elnöke. Arra a kérdésre, hogy milyen lehetőségei vannak egy romániai magyar szülőnek, aki otthon akarja tanítani a gyerekét, Curcubet úgy válaszolt, Magyarországon már létezik a magántanulói státusz, és ilyen alapon, hogyha a romániai szülő talál egy olyan magyarországi iskolát, ahová az igazgató befogadja a gyermeket, és felmentést ad a rendszeres bejárás alól, tehát magántanulói státussal rendelkezhet, akkor a romániai magyar szülőnek ez nagyon egyszerű. „A magyar állampolgárság kedvezményes megszerzése lehetséges arra, hogy a

romániai magyar szülők könnyebben beíráthassák gyereküket a magyarországi iskolába, és a magántanulói státusz megszerzése után taníthassák őket otthon” – fogalmazott Curcubet. Mint mondta, az is elképzelhető, hogy a gyerek majd visszajöjjön Romániába érettségizni. „Akik látják az otthonoktatás előnyeit, és közben a diplomaszerezési információknak is utánanéznek, azok tudják, hogy létezik nemzetközi érettségi, és annak az eredményeit nagyon sok felsőfokú oktatási intézményben elfogadják. Másrészt egy amerikai iskolában tanuló gyermeknek nem kell feltétlenül ott is érettségiznie. Elegendő, ha olyan iskolába íratják be a szülők a gyereküket, ahol megkapják a general education diplomát (GED), vagy a high school diplomát, és azonkívül bármelyik erre szakosodott oktatási központban leteheti a szakteszteket, amelyekkel már mehet egyetemre. Nyilván ezeket Romániában vagy Magyarországon el is kell ismertetni” – mondta el az egyesület elnöke. Románia és Magyarország között ezt azért egyszerűbb elintézni, mert kötöttek egy államközi egyezményt, hogy automatikusan elfogadják egymás diplomáit.

országi fiórintézmény létrehozásának támogatására is. A Bécsben élő, Summerhill magyar „apostolaként” is ismert oktatáskutató, otthon tanuló édesapa, Fóti Péter az otthoni tanulást népszerűsítő John Holt örökségéről érkezett. Ezen előadás nyomában Szil Péter pszichoterapeuta, két felnőtt otthon tanuló gyermek édesapja pedig *Hogyan tanul a gyerek, ha nem tanítják?* címmel John Holt elméletének gyakorlati alkalmazásával kapcsolatban vezetett műhelymunkát. „A rendezvény címének megválasztásában elsősorban az játszott szerepet, hogy a mi családjunkban nem otthoni oktatás történik, hanem otthontanulás. Számunkra az unschooling a szabadon tanulást, a nem irányított tanulást, az iskola nélküli nevelést jelenti. Ugyanakkor ez a fogalom jelöli az otthon oktatókat is. Ennek a programnak a keretében szeretnénk minden ilyen érdekltségű, érdeklődésű embert megszólítani, mert azt gondoljuk, hogy nekünk találkozni, tapasztalatot cserélni és összetartani kell” – hangsúlyozta megnyitóbeszédében a program háziasszonya. Chandra Montgomery Nicol érdekes képesszociációkkal próbálta rávezetni hallgatóságát iskolájuk filozófiájára: „Mi hiszünk abban, hogy a tanulók aktívan részt tudnak venni saját tanulásuk megtervezésében. Saját érdeklődésük nyomán haladva izgalmasabb és eredményesebb is számukra a tanulás. Az emberi »növekedés« mindhárom aspektusa, a fizikai, a spirituális és a mentális is figyelmet érdemel” – mondta. Majd ismertette az 1967-es alapítású és 1979-től az otthontanulás szolgálatában álló intézmény „diákjainak” státusát, tantervét, és kitért az iskola akkreditációjára, valamint az európai leányintézetek tömör ismertetésére is.

„Ma azt gyakorolják, amit a legjobban szeretnek”

Fóti Péter tulajdonképpen a gyökereig nyúlt vissza, amikor a mozgalom alapítójának szemléletére reflektált. Mielőtt a neves amerikai nevelő elveit ismertette volna, saját – Holttól tanult – „útfáról” beszélt. A gyermeki fejlődést, érdeklődést és szülőhöz való kötődést szem előtt tartó gondolatok, mint mondta, meghatározóan befolyásolták saját fiának „neveléséhez” való viszonyulását. Ugyanakkor azt is

• A SZERZŐ FELVÉTELE

• **Az otthontanulás szakértői.** Chandra Montgomery Nicol, Nagy-Túri Éva és Szil Péter

kifejtette, hogy John Holt nem csupán megreformálni akarta korának oktatási rendszerét, hanem egy teljesen új

„Mi hiszünk abban, hogy a tanulók aktívan részt tudnak venni saját tanulásuk megtervezésében. Saját érdeklődésük nyomán haladva izgalmasabb és eredményesebb is számukra a tanulás. Az emberi »növekedés« mindhárom aspektusa, a fizikai, a spirituális és a mentális is figyelmet érdemel.”

világról álmodott. Ennek – a jelenlegi helyzettel összevetett – jellemzőit érdekletes táblázatban mutatta be Fóti Péter. „A reformok Magyarországon és Ausztriában sem hoznak javulást, csak arról lehet szó, hogy az egészet átépítjük” – összegzett. Szil Péter saját otthontanulós tapasztalatait osztotta meg hallgatóival, folyamatosan reflektálva a Holt-féle elvekre.

Elbeszéléséből kiderült: az utópisztikusnak hitt út működött, a saját tanulásuk megtervezésében aktív szerepet játszó gyerekei ma azt gyakorolják, amit a legjobban szeretnek, és boldog emberek.

A délelőtti előadókhoz is számos kérdés érkezett, a délutáni résznek viszont szinte végig a résztvevői érdeklődés, hozzászólás szabott irányt. Ennek során főként a Clonlara iskola magyarországi leányintézetének létrehozásáról, illetve a jelenlegi magyarországi oktatási rendszer által lehetővé tett otthontanulási megoldásokról esett szó. A délutáni programnak különös színt adott az egeri, a nagymarosi otthon tanuló közösségek bemutatkozása, egy családi (az ötgyermekes Tihanyi család Szeretet Életiskolája) és egy alapítványi (balatonfelvidéki) „életiskola” bemutatkozása. A rendezvény iránt tanúsított élénk érdeklődés is rámutatott arra, hogy Magyarországon többen járják, illetve szándékoznak járni az otthontanulás egyelőre még göröngyös, de kétségtelenül szép útján.

OSZVÁTH JUDIT

Környezettudatosságra nevelés az óvodai gyakorlatban

Tetten ért „zöldségek”

Kisgyerekkorom óta szimpatizáltam az olyan mozgalmakkal, amelyek a környezet óvását célozták. Fiatalabb koromban (több mint 30 éve vagyok a pályán) viszont nem láttam ekkorának a problémát, mint most, ami értelemszerű is, hiszen nem is volt ekkora baj. Mondom: baj. Napjainkban egyre inkább körvonalazódik a szomorú, kietlen jövő, amelyet nemcsak az emberi kapcsola-

kolábnym az jelenti, hogy életvite- lünk mennyire terheli meg a környeze- tet, a zöld lábnyom pedig hogy mennyi teret nyerünk vissza a környezetnek magatartásunk, életmódunk által. Fontos megismertetni az embereket ezekkel a fogalmakkal, de úgy, hogy ne fogalomszinten maradjanak, hanem megtanuljanak tenni azért, hogy élhe- tő környezetet tartsunk fenn magunk

kevéske sarat a csőrében, hogy kiiga- zítsa megroggyant fészket, reményt ad arra, hogy jönnek a társai is, és lesz tavasz. Szerencsére a környezetvéde- lem terén is nemcsak egy fecske köröz, egyre többen kénytelenek felismerni a tarthatatlan helyzetet, a fogyasztás kör- nyezetre való hatását, és akadnak köz- tük, akik rálépnek a környezetvédelem zöld útjára. Ha ezek az emberek társa- dalmi helyzetüknél fogva még annak is módját tudják ejteni, hogy befolyásol- janak másokat hasonló döntés meg- hozatalában, igencsak hozzájárulnak az ökológiai lábnyom zsugorításához. Szerencsésnek érzem magam, hogy a legifjabb generáció tagjainak szemét nyitogathatom, hogy zöldszereteiken keresztül kezdjék nézni a világot.

Először a szülőket kell megnyerni

Tudjuk, hogy a kisgyermekre leginkább a családja hat, ezért az elsők, akiket megnyerek zöldsítékedéseimhez – a szülők. Azon keserű tapasztalatomból fakadt ez, hogy egyszer egy tanítvá- nyom, amikor otthon szölt, hogy húz- zák ki a telefontöltőt a csatlakozóból, a szülő szó szerint azzal fizette ki a gyer- meket, hogy „Mit bolondkodik az óvá- néni?”. Rájöttem, előbb a szülőket kell a zöldsítéborba csalogatni, előbb nekik kell érteniük, hogy miről beszélek, és csak akkor tudok hatékony munkát vé- gezni a gyerekekkel. Ezt volt az egyik irányvonalam, a másik, hogy olyan civil szervezetekkel működjek közre, amelyek szintén szívügyüknek érzik a környezettudatos nevelést, hiszen a gyerekek számára nagy öröm mindig, ha idegen személyeket hívunk meg tevékenységeinkre, vagy mi magunk megyünk ki az óvoda kapuján, és talál- kozunk különleges személyekkel.

Ha egészséges szemlélettel egész- séges életvitelre akarjuk nevelni a gyer- mekeket, arra kell figyeljünk, hogy ki- alakuljon bennük az „én és a környezet legyünk harmóniában” igénye és ér- zése. Ezt szeretném kialakítani a gyer- mekekben és az őket körülvevő felnőt- tekben. Elsősorban a személyes higié- niát, a test megismerését, gondozását,

• A SZERZŐ FELVÉTELE

- **Palánták palántákkal.** Az óvodások nagy lelkesedéssel ültetnek, vetnek, „aratnak”

tok megromlása, hanem a környezeti fenntarthatóság hiánya is jellemezni fog. Pár évvel ezelőtt egy szakmai ülés alkalmával hozzászólásomban igencsak szorgalmaztam, hogy a húsvéti tojást fessük csak nyugodtan hagymahéjjal, mert a vegyszerek nap mint nap károsan hatnak egészségünkre, környezetünkre. Némi borúlátást éreztek a kollégák beszédemből, ezért „finoman” kiigazítottak. Bár igazuk lett volna! Akkor még palac- kozott sima vizet nálunk nem árusítot- tak, a zöldséget is a kistermelőktől vásá- roltuk. Mára ez már megváltozott.

Azután vált ismertté az ökolábnym fogalma, akárcsak a zöld lábnyomé. Első hallásra mintha rokon értel- mű szavak lennének, pedig jelenté- sük szerint teljesen ellentétesek. Az

és az utókor számára. És itt nincsenek kivételek. Kicsinek vagy nagynak, gyer- reknek vagy felnőttnek, városinak vagy falusinak (és még sorolhatnám...) fele- lősen kell cselekednie, környezettuda- tosan élnie.

Zöldnek lenni életforma. Nem megy az úgy, hogy élelem a korra jellemző kényelmes, pazarló életem, de néha bekapcsolódom néhány hangzatos zöldsítémozgalomba, és elhitetem magam- mal, hogy a Föld megmentője vagyok. Természetesen ez is több a semminél, és kezdetnek biztató, de ha valós ered- ményekre számítok, akkor a minden- napjaimat is zöldsíté kell tennem. Régi bölcsesség, hogy „egy fecske nem csinál tavaszt!” Valóban nem, de ha ott köröz kitartóan a fészkek körül, és hordja a

• **Játék és újrahasznosítás.** Babaszoba és bábok is készültek a hulladék anyagokból

edzését, táplálását célozom meg, aztán a környezet megismerését, környezetkímélő attitűd alakítását. Mindezeket nem lehet szigorúan elválasztani egymástól sem a tevékenységben résztvevők, sem a téma szerint – időnként egyik-másik elem kap nagyobb hangsúlyt. Minden adódó alkalmat meg kell ragadni arra, hogy „zöldszemek” nyíljanak és „zöldfülek” halljanak.

Néhány eddig megvalósult tevékenység ízelítőnek:

1. Ötletbörze szülői értekezleten: Az „Egészséges felnőtt lesz a gyermekem, mert...” kezdetű kijelentést kellett befejezni. Meglepő megfogalmazások születtek. Alkalom nyílt közösen elemezni őket bántás nélkül, megkeresni a helyes viselkedési formákat, és ez jó első lépésnek bizonyult a zöldúton. Kissé megdöbbenek azon, hogy nem is olyan jó mulatság autóval járni óvodába, hogy nem mindig a sietés a magyarázat, bizony a kényelem is sokat nyom a latban. Az is terítékre került, hogy sokan tévénéznek óvodába indulás előtt, és a késés miatt ülnek autóba.

2. Készítsünk egészséges uzsonná! Szintén szülői értekezleten osztottam meg a felnőttekkel a javaslatot. Kaptak színes lapot, ragasztót, ollót, reklámlapot, színes íróeszközöket azzal a feladattal, hogy készítsék el a gyerek tízóraiját – papíron. Rádöbbenek, hogy mindenki szalámis, sonkás szendvicsben gondolkodott, nem jutott eszébe senkinek a gyümölcs és a zöldség, pedig ott voltak

a reklámlapon azok is. Nyilvánossá vált, hogy azért, mert a mindennapos gyakorlatban sem gondolkodnak eléggé a zöldség-gyümölcs fogyasztásáról.

3. Rajzkiállítás partnerekkel. Civil szervezetek segítettek a rajzkiállítás létrehozásában, (Családunk a természetben, Ilyen lesz a földünk, amikor én nagy leszek). A megnyitót használtam ki arra, hogy rövid előadásban hívjam fel a figyelmet a környezetet érő ártalmakra, és arra, hogy mi magunk is a környezet szerves részeként ezeknek az ártalmaknak a terhét viseljük. Épp ezért reagálnunk kell és lokálisan cselekedni.

4. Használatolaj- és elemgyűjtés, papírgyűjtés. Szintén a civil szervezet akciójához kapcsolódtunk a csoportommal az olaj- és elemgyűjtés során évente több alkalommal, a papír gyűjtését és leadását pedig csoporton belül oldottuk meg szülők segítségével, a kapott összeget a csoportban szükséges eszközökre költöttük. Eredmény, hogy nagy odafigyeléssel szelektálják a kukába kerülő szemetet.

5. Mindennapos zöldség-gyümölcs fogyasztás. Szülők támogatásával alakulhatott ki a mindennapos zöldség- és gyümölcsfogyasztás szokása. A zöldségféléket a gyerekekkel közösen pucoljuk meg és daraboljuk fel. Nem a vitamin teljes pótlása a cél, hanem jelzésértékű, hogy mindenfélét megkóstoljanak, egymástól kedvet kapjanak, és kialakuljon bennük a mindennapos igény a nyers zöldség és gyümölcs fogyasztására. Ettek brokkolit,

céklát, grapefruitot, diót, aszalt szilvát is egymás buzdítására.

6. Az leszel, amit eszel. Egészségügyi szakember látogatott el a csoportba több alkalommal, és nemcsak a szülőknek, hanem a gyerekeknek is szívesen és színesen beszélt a táplálkozási szokásokról, a táplálék megválasztásának fontosságáról, a mértékletességről és a veszélyekről, amelyek a kisgyermekek egészségét károsítják a helytelen táplálkozás miatt.

7. Szalad a család. Egy civil szervezett akciója volt a családi futónap, valamint a 24 órás futás. A részt vevő szülők és gyerekek ezt követően is kijártak szaladni a pályára.

8. „Semmiből valamit” – óvodaszintű kiállítás a szülők és gyerekek közös barkácmunkáiból. A kiállítás anyagát hulladék újrahasznosításával készült játékszerek képezték többnyire, valamint néhány dísz tárgy. A kiállítás után a gyerekek játszhattak az újszerű játékszerekkel. Ezek inspirálták és ők is fabrikáltak hasonlókat a későbbiekben.

9. Kirándulás az erdőre, patakszéltre, gazdaságba, gyümölcsösbe. Szülőkkel közösen vagy nélkülük is szerveztem kirándulást, amolyan „zöldfelügyelő” feladatot osztogatva. Felhívtam a figyelmet, hogy minden apró kis csodáról beszámolót kérek, úgy nyomozzanak. Megesett, hogy előre elmondtam, hogy mit kutassanak, később nekik kellett érdekességeket felfedezniük. Megtanultak odafigyelni mindenre, ami körülveszi őket, felfedezték, hogy a természet dolgai összefüggenek, pontos törvények szabályozzák, hogy mindenre szükség van a harmóniához, hogy nem bántunk olyan állatokat sem, amelyek számunkra ijesztőek.

10. Bekapcsolódás a Föld órája akcióba. Hirdettem és szóltam a gyerekeknek, hogy a kijelölt órában ne használjanak áramot, juttassák szüleiknek is eszébe. Sok fiatal szülő el sem tudta képzelni, hogy mivel lehet eltölteni az árammentes egy órát. Megbeszélés során egymás ötleteiből és tapasztalatából építkeztek a szülők, voltak olyanok, akik épp a természetbe mentek ki játszani közösen.

11. Szemétgyűjtés közösen a szülőkkel. A város területén gyűjtöttünk szemetet a gyerekek bevonásával abból a

meggondolásból, hogy fontos észrevenniük: a szemét milyen hatással van a környezetünkre. A legjobban a sportpálya lelátója alatti szeméthalom lepte meg őket, mert úgy gondolták, hogy a sportot szerető emberek egyben a természetet is tiszteltetben tartják.

12. Egészséges mindennapos torna.

A mindennapos gimnasztikai gyakorlatokat időnként ugyanazon gyakorlatokból állítottuk össze, lassan maguk mondták, hogy mit szeretnének. Megtanulták, hogy fejtől lábig mindent megmozgatunk és nagy örömmel váltalták az „edző” szerepét. Rajzos tornasort is alkottak. A mozgásos játékok is mindennaposak az óvodában.

13. Közös tízórai készítése. Egészséges

„A csigabigák lemeszárítása váltotta ki a gyerekekből a szervezkedést, rögtön csigavédő plakátokat rajzoltak, és helyeztek el garázdálkodók figyelmeztetésére a csigás tuskók mellé. Ez csak kezdete volt a többi állatbarát-akciónak: hangyavédők játéka, madarkommandósoknak.”

szendvicseket készítettünk tízóraira közösen – bővelkedtek a zöltségekben, tejtermékekben, teljes kiőrlésű búzából, rozsából készült kenyérben. Nagy tál zöltségsaláta is többször került az asztalra. A különleges ízeket megkóstolták a gyerekek, nagy többségük meg is kedvelte, és megjelentek ezek az otthonról hozott tízóraiokban is (pl. zöld fűszeres krém, sárgarépa csemegének...)

14. Állandó gyümölcskosár.

Amíg az őszi gyümölcsszezon tartott, állandóan gyümölcskosarat tartottunk a teremben. A gyerekek akkor és olyan gyümölcsöt vettek el, amit legszívesebben megettek volna. Sokszor hullámszerűen lepték meg a kosarat, néha egymás kedvéért kóstoltak meg a számukra megszokottnál másabb ízeket. Kialakult a gyümölcsévés szokása, és a

vele járó higiéniai szokások automatizálódtak.

15. Faültetés és udvari növények gondozása. Az óvoda udvarán fákat ültettünk a gyerekekkel, valamint virágokat, amelyeket nekik kellett gondozniuk – ez jó alkalom volt a növények fejlődésének megfigyelésére. Felfedezték, hogy egyes növények hamar nőnek, mások kevésbé. Így azt is jobban megértették, miért kell féltetni erdeinket.

16. Csíráztatás, palántanevelés. Kis magokat ültettünk olyan formába is, ahol a csírázást is végig tudták figyelni. A palántanagyságúra nőtt növényeket hazavihették, és otthon gondozhatták tovább. Jobban megismerték a növények fejlődését, felelősen gondozták. Naponta mutogatták ujaikkal, hogy mekkora a növénykájuk, hol tartják, hogy fényt kapjon, mennyit locsolják.

17. Hulladéknak számító anyagokkal játszani kaland. Gyakran teremben és a szabadban használtunk fel olyan hulladéknak számító anyagokat, amelyek a gyermekeket inspirálták: jobbnál jobb játékokat találtak ki, beindult képzelőerőjük, kreatív gondolkodásuk. A cérnahengerek, papírgurigák, különböző dobozok, maradék gombok, flakonok, papírhulladékok, kupakok kastélyá, ékszerre, távcsövekké, zörgőkké, bábokká, varázsdobozokká, olyan tárgyakká változtak, amelyeket játékaik során szívesen használtak.

18. Állatvédők egyesülete. A csigabigák lemeszárítása váltotta ki a gyerekekből a szervezkedést, rögtön csigavédő plakátokat rajzoltak, és helyeztek el garázdálkodók figyelmeztetésére a csigás tuskók mellé. Ez csak kezdete volt a többi állatbarát-akciónak (hangyavédők játéka, madarkommandósoknak). Sokkal jobban figyeltek a gyermekek az állatokra, kialakult a „minden állatra szükség van” nézet, és folyamatosan jelezték, hogy hol milyen állattal találkoztak, és mit vettek észre velük kapcsolatban.

19. Zöldfüzetke. A gyerekek újságpapírral borított füzetbe kaptak autogramot az orvostól, önkéntesektől és a partnereink elnökeitől, majd a zöldeseményeinket örökítették meg rajzban, és melléírtuk az esemény kapcsán szerzett ismereteiket, amelyeket ők mondtak tollba, hogy majd szüleikkel is

megbeszélhessék. A füzet hátát a kézben tartott földgömb díszítette, hogy nyomatékos legyen az üzenet. A rajz és az egyéni megbeszélés során minden zöldtett megerősítést nyert, a félreértelmezett dolgokra alkalom került kijavítani

20. Zöldprojektek az óvodában.

Projektjeink a jeles napokhoz kapcsolódtak. A víz világnapja ugyanúgy alkalmat szolgált, mint a föld napja vagy a takarékoskodás világnapja, de az állatok világnapja, madarak és fák napja, a nemdohányzó-világnap mind-mind alkalmat szolgáltatott arra, hogy fókuszba helyezzünk egy-egy fontos zöldséget. Ezeket a projekteket kedvelték a gyerekek, sokat kutattak, és nem lekecsinyelhető a megérintett felnőtt

„Az óvoda udvarán fákat ültettünk a gyerekekkel, valamint virágokat, amelyeket nekik kellett gondozniuk – ez jó alkalom volt a növények fejlődésének megfigyelésére.”

tekre gyakorolt hatásuk sem. Komoly elhatározások születtek, melyeket a gyerekek ötletei alapján valósítottak meg akár a családokban is, de az óvodában is: például kevesebb nyomással engedték a vizet, megszólították a szülőt a dohányzásért, használták a papírt mindkét oldalát.

A fentiek csak morzsák a minden napjainkból, amelyek egy tisztább, egészségesebb életkilátás reményében a lehetőségek végtelen tárházát villanthatják fel. A zöldügyek érdekében „megfőztem” a családokat, kívülálló személyeket, de leginkább a gyerekekre figyeltem, hogy minden olyan számukra hozzáférhető információt elsajátítsanak, amely a környezet fenntarthatóságát szolgálja, hogy egy egészségesebb világban élhessenek. Eközben magam tetteit is felülbírálom naponta, és a zöld oklevelem igyekszem átgon-dolni, ha nem is kitölteni.

CSEREI IZABELLA
a kézdívárshelyi 5-ös
Számú Óvoda óvónője

Diszlexia – az első jelektől felnőttkorig

Az írásbeliség megjelenése, az írott kultúra elterjedése, valamint a beiskolázottság általánossá, sőt kötelezővé válása óta pedagógusok ezrei találkoztak azzal a kezdetben megmagyarázhatatlan jelenséggel, hogy átlagos értelmi képességű gyerekek képtelenek a folyékony olvasás elsajátítására, vagy csak hatalmas erőfeszítések révén jutnak eredményre. A zavart sok esetben örökletes nyelvi zavar, de sérülések (pl. méhen belüli sérülések vagy mérgezések, születési oxigénhiányos állapot stb.) és környezeti tényezők is okozhatják.

Segítő ötletek „diszes” diákoknak

A PsihoProEdu Egyesület a 2011–2013-as években két nagyszabású szűrővizsgálatot végzett a diszlexia témakörében Kolozsváron. Az első vizsgálat célja az 5–8. osztályos, potenciálisan diszlexiás tanulók azonosítása volt. Az eredményeket a *Diszlexia serdülőkorban* című kiadványban foglaltuk össze, mely elsősorban a tanároknak szól. A kiadvány olyan gyakorlati jellegű információkat tartalmaz, melyek segítségével a pedagógusok felismerhetik a serdülők diszlexiatüneteit, jobban megérthetik a diszlexiás diákok problémáit, és amelyek birtokában hatékonyabban taníthatják, segíthetik a tanulási zavarokkal küzdő diákokat. A második vizsgálat a kolozsvári líceumokban tanuló diszlexiás diákok azonosítására irányult. Az eredményeket összefoglaló kiadvány, a *Diszlexia liciben* útmutatóul is szolgál a 9–12. osztályos diákoknak és tanáraiknak az eredményesebb tanulással-tanítással kapcsolatban. „Diszes” diákoknak nyújt segítő ötleteket, hogy hatékonyabban tanulhassanak, és megfelelően felkészülhessenek a felmérőkre, féléviki, vizsgákra. A tanárokat megismerteti a „diszlexiabarát” környezet sajátosságaival, használható ötleteket szolgáltatva számukra a „diszlexiabarát” tanítási módszerekre, tananyagszerkesztésre vonatkozóan. Harmadik kiadványunk a jelenség iskolai megnyilvánulási formáit a korai jelekkel, valamint a felnőttkori sajátosságokkal egészíti ki, hasznos ötletekkel, tanácsokkal szolgál az érdeklődő pedagógusoknak, szülőknek és az érintett diszlexiásoknak. Gyakorlati kérdéseket és megoldási lehetőségeket tartalmaz könnyen olvasható és érthető, „diszlexiabarát” szerkesztésben. A mellékletek diszlexiaazonosítással, tanulási/tanítási stílussal, valamint tesztoszorongással kapcsolatos kérdőíveket tartalmaznak.

Mivel a diszlexia főleg az olvasási folyamat zavarára utal, az emberek általában az iskoláskor sajátos jelenségeként könyvelik el. Legtöbbször második vagy harmadik osztályban válik nyilvánvalóvá, amikor már komoly gondot okoz a tanulásban. A tanítók javaslatára a szülők ekkor fordulnak szakemberhez, aki megvizsgálva a gyermekeket, diagnosztizálhatja a diszlexiát. Mivel a jelenség hátterében részképességek zavarának különböző kombinációi állnak, a „diszlexiaveszélyeztetettség” jelei nagyon gyakran jóval korábban, már óvodáskorban is megnyilvánulhatnak. Tapasztalt, képzett óvónők és tanítók a nagycsoportban, illetve az előkészítő vagy első osztályban felismerik az esetleges diszlexia tüneteit. Ezt sokszor jelzik is a szülőknek, akik különbözőképpen szoktak erre reagálni. A „majd kinövi”, vagy a „pánikoló” szülői attitűd a későbbiekben csak

súlyosbíthatja a helyzetet. A szülők akkor cselekednek helyesen, amennyiben szakember segítségét kéri a pontos diagnózis és a megfelelő javaslatok érdekében.

A specifikus zavarok 8 éves kortól azonosíthatóak

A specifikus tanulási zavarokat körülbelül 8 éves kortól azonosíthatjuk biztosan, eddig az életkorig csak veszélyeztetettségről beszélhetünk. A specifikus tanulási zavarok kialakulásában jól elkülöníthető három életkori szakasz, amelyekben a tünetek különböző területeken jelentkeznek. Az azonosítás és a kezelés ezekre a sajátos területekre összpontosítanak. Az első szakasz az óvodáskor (3-tól 8 éves korig), amikor a szenzomotoros képességek kifejlődésének szenzitív periódusa tehető. Ebben az életkorban lehet azonosítani és kezelni az észlelés, a mozgás, valamint ezek integrációjában történő lemaradásokat, hiányosságokat. A második szakasz a kisiskoláskor (7-8 éves kortól 12-13 éves korig), amikor a hangsúly a nyelvi képességekre és az iskolai képességekre tevődik. A diagnózis és a fejlesztés ezeket a területeket célozza. Ebben az életkorban már diagnosztizálható a diszlexia. A harmadik szakasz a serdülőkor, illetve a fiatal- és felnőttkor, amikor a hangsúly olyan tanulási módszerek elsajátítására tevődik, amelyek könnyítik a diszlexia tüneteinek kezelését. Fontos ebben az életkorban a tanulással, olvasással kapcsolatos szorongás leküzdése, illetve a munkavállalásban és a munkahelyen alkalmazható hasznos eljárások elsajátítása. Egy-két tünet jelenléte még nem jelenti azt, hogy a gyerek diszlexiás. Kisiskoláskorban a gyerekek különböző ritmusban sajátítják el a folyékony olvasást, ezenkívül pedig bizonyos környezeti feltételek (nem megfelelő verbális környezet, alacsony szociokulturális háttér, óvodáztatás hiánya) hátráltathatják az olvasás és a különböző iskolai képességek kifejlődését. A szakemberek általában több alkalommal vizsgálják meg a hozzájuk forduló gyerekeket, felmérik a különböző képességterületeket speciális próbákkal, a szülőkkel anamnézist készítenek. Legtöbbször kiegészítő vizsgálatokra is sor kerülhet (pl. orvosi vizsgálat), hogy kizárhassák az olyan okokat, amelyek diszlexiatüneteket okozhatnak (pl. gyengénlátás, hallásproblémák, neurológiai problémák stb.). A vizsgálat eredménye általában egy diagnózis, valamint a gyerek képességeinek profilja (hiányosságok, lemaradások és erősségek) – ez határozza meg a beavatkozás menetét, a fejlesztési tervet. Szülőként, tanítóként és tanárként ugyanakkor nagyon fontos, hogy ne csupán a gyermekkel kapcsolatos problémákra koncentráljunk. Vegyük figyelembe, hogy az iskolában számtalan kudarc érheti, próbáljunk neki támaszt nyújtani. Pedagógusként kezeljük differenciáltan a diszlexiás tanulókat, hiszen erre a tanügyi törvény is keretet biztosít, például felmérésknél, vizsgáknál a többletidő engedélyezésével. Ne kizárólag a hiányosságokra figyeljünk, hanem tudatosítsuk, hogy a gyermek rengeteg pozitív tulajdonsággal, erőforrással rendelkezik. Dicsérjük minél gyakrabban a legkisebb erőfeszítésért is, segítsünk neki értékei tudatosításában. Ne feledjük, hogy a gyermek kudarcútűrő képessége nagymértékben függ a helyes önértékeléstől, saját erőforrásainak felismerésétől.

A PSIHOPROEDU EGYESÜLET

Öt erdélyi magyar középiskola csapata mérte össze tudását Marosvásárhelyen

Forradalom utca 48. – március, ifjak, kamerák

Második alkalommal szerveztek erdélyi magyar középiskolások számára az 1848–49-es forradalom és szabadságharc eseményeit felelevenítő történelmi vetélkedőt a televíziókamerák keresztútjében. A felvételnek a ma-

valyi győztes kolozsvári Református Kollégium, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium és a máramaroszi Leőwey Klára

tanáraik is csiszolhattak, alakíthatták a kreatív feladatot – az egyik próba egy kis jelenet előadása volt – valós fogalmuk a verseny mikéntjéről egyedül a kincses várost képviselőnek volt. „Ez a ’48-as anyag inkább az általános műveltséghez tartozik, de az iskolában is tanulunk ezekről az eseményekről. Mi a kolozsvári eseményekkel foglalkoztunk legtöbbet, és ami megragadott, az Kővári Lászlóéknak a tevékenysége volt, mert lapot indítani abban az időben elég nehéz volt, és mégis megcsinálták” – vélte a kincses városból érkezett Oláh Szilárd. Csapattársa, Tasnádi István – akit leginkább a kolozsvári március 21-e és Méhes Sámuel személyisége ragadott meg – a tanulási „technikáját” osztotta meg velünk: „Először elolvasom, hogy miről van szó nagyjából, és utána kiemelem azokat a részeket, amelyek fontosak, és amit meg kell tanulni, tehát dátumokat és neveket. Az eseményeket megtanulom, hogy hol mi történik, és hozzá tanulom a dátumokat és a helyszíneket” – mondta el a diák. Bányai Csaba, aki saját jegyzetek alapján készült, pedig hozzátette: a nők szerepét talán ő jegyezte meg a leginkább, mivel a tavalyi miniszindarab során Táncsics feleségét alakította.

Fotók: RAB ZOLTÁN

• **Történelmi vetélkedő.** Idén Marosvásárhelyen mérték össze tudásukat a középiskolások

rosvásárhelyi Kultúrpalota kisterme adott otthont március 9-én.

Diákok a kamerák előtt

Az RMDSZ főtitkársága és az Erdélyi Magyar Televízió idén második alkalommal szervezte meg a Forradalom utca 48. elnevezésű televíziós vetélkedőt. Míg tavaly kizárólag kolozsvári magyar középiskolák diákjai mérték össze tudásukat, idén a meghívottakat úgy válogatták ki, hogy mintegy „lefedjék Erdélyt”, beleértve a szórványt is. A 2013-ban százéves marosvásárhelyi Kultúrpalota kistermében március 9-én, vasárnap délelőtt a ta-

Elméleti Líceum háromtagú csapatai mérték össze tudásukat.

„Egy vetélkedőt a helyszínen legfennebb néhány száz személy tud végigkövetni, a televízió-képernyők előtt viszont több tízezer is megnézhetik. Az a célunk, hogy a televízió által is szólítsuk meg a fiatalokat, ráhangoljuk őket az 1848–49-es eseményekre. Jövőre is ugyanígy meghívásos alapú lesz a verseny, amelyre más iskolákat is meghívunk” – mondta az Erdélyi Tv igazgatója, Szepessy Előd.

Annak ellenére, hogy a csapatok előre kézhez kapták a könyvszeretet, amelyből készülniük kellett, és

A nők szerepe a szabadságharcban

És ha már a nőknek a forradalomban és szabadságharcban, illetve az utána következő időszakban betöltött szerepe került szóba, különösen érdekes volt, hogy a szórványt képviselő a Leőwey Klára nevét viselő máramaroszi középiskolából érkeztek. A forradalom hősei mind férfiak, miközben a nők férjeik távollétében a gazdaságot mintaszerűen működtették, ők varrták a kokárdákat, a kórházi ápolást rendezték. Leőwey Klára pedig Teleki Blankával és Karacs Terézszel együtt a nőnevelés megalapozója volt, lánynevelőket működtettek, és amo-

lyan médiakampányt folytattak a forradalom érdekében (képeket, verseket stb. terjesztettek). Éppen ezért meghurcolásnak is áldozatai lettek, börtönben is ültek, és csak az 50-es években sikerült kiszabadulniuk. „Nem nagyon foglalkoztunk Leőwey Klára történelmi szerepével ennek a versenynek a kapcsán, különben tanultunk róla, mert az iskola történelméhez tartozik. Ő nem karddal és vassal vívta a forradalmát, hanem tanítással” – mondta Nagy Attila Levente, csapattársa, Szabó Zsolt pedig bevallotta: Kossuth Lajos személyisége ragadta meg, mert „ő volt az egyik legnagyobb híve a forradalomnak, és nagyon sok ideig és nagy hévvel harcolt, nagy jelentősége volt a toborzásban, kulcsfontosságú a szerepe a szabadságharcban”.

„Ismernünk kell az erdélyi eseményeket”

A házigazda marosvásárhelyi csapat tagjai – a tizedik osztályos Fecsi Lujza, Vizeli Ibolya és Józsa Erika Klementina – kihívásnak tekintették a versenyt. „Fontos ismerni a '48-as eseményeket, mert ez történelmünk kiemelkedő része, és érdekel a téma. Irodalmi rajongóként is át szeretnénk élni márciusi ifjakként ezt az ünnepet” – tudtuk meg Lujzától, majd Erika vette át a szót. „Március 15. fontos minden magyar számára, és éppen ezért az is fontos, hogy az erdélyi eseményeket is ismerjük, vagyis azt, hogy mi zajlott március 15-én vagy ekörül Erdélyben” – fogalmazott Józsa Erika. Vizeli Ibolya a nők szerepére világított rá: „'48 nem a nők időszaka volt, s nekünk is nehézséget okozott a dráma előadása, ugyanis mind a hárman férfit alakítunk. Az egy más kor volt más társadalmi szerepekkel. A férfiak neve maradt fenn, de például a nők készítették a kokárdákat, a zászlókat. Kár, hogy ez nincs benne a köztudatban. A nők is hatalmas áldozatot hoztak azért, hogy fiaikat, férjeiket, szüleiket alárendelték a harcnak. A lányok vezető tanára, Hajdú Zoltán szerint előnyös, hogy a vetélkedő kamerák előtt zajlik, de a legfontosabb – szerinte –, hogy a versenyekkel tanulásra, a történelem elmélyítésére motiválják a diákokat. „Nagyon jónak tartom, hogy a vetélkedő televízió-kamerák előtt zajlik, mint egy élő adás. Ez ösztönzi a diákokat, mert a tévében és a világhálón is megnézhetik, hogyan

• **Kamerák előtt a szabadságharcról.** Marosvásárhelyi, kolozsvári, csíkszeredai, sepsiszentgyörgyi és máramarosszigeti diákok vetélkedtek

szerepeltek, de enélkül is nagyon jól lehet motiválni a gyerekeket a versenyekkel. Ez a három diák, aki a Bolyait képviseli, tegnap (szombaton, március 8-án – szerk. megj.) részt vett a megyei tantárgyversenyen, vagyis a megye összes iskolájából érkeztek diákok, románok és magyarok egyaránt, és világtörténelemből összemérték a tudásukat. Az első három helyet ők nyerték meg, ők mennek az országosra” – mondta el Hajdú Zoltán.

Becsempészni a tananyagba a magyar történelmet

Az ismeretszerzésre való ösztönzés és a nemzettudatra való nevelés fontosságát hangsúlyozta a többi pedagógus is. „Igyekszünk becsempészni a tananyagba a magyar történelem fontos eseményeit, de nagyon kevés időnk van rá. Egy-egy ilyen verseny nagyon jó alkalom arra, hogy kicsit mélyebben belemenjünk a részletekbe, a helytörténeti eseményekbe. Ahhoz,

hogy egészséges nemzeti öntudat kialakuljon a diákokban – és mi ezt nagyon fontosnak tartjuk –, ahhoz szükségesek ezek az ismeretek, hiszen a gyökerekhez való visszatérés igencsak lényeges. Mi különleges helyzetben vagyunk, mert a diákjaink többsége bentlakó, sokan jönnek szórványvidékről, környező falvakból, és nagyon vegyesen élnek meg a magyarságukat a hétköznapiakban. Vannak, akik olyan területekről jönnek, ahonnan hoznak már egy egészséges nemzettudatot, és vannak bizony olyanok, akiket mi mentünk meg úgymond a magyarság számára” – ismertette a kolozsvári Református Kollégiumban oktató Boga Katalin.

Helytörténet a szórványban

„Szórványban élünk, ez igaz, de nem vagyunk elszakadva az országos eseményektől, és a magyar nemzettől semmiféleképpen. Fontosnak tartottuk, hogy kipróbáljuk magunkat, meg-

méretessünk, és talán kapcsolatokat is tudunk kialakítani, majd ápolni is. Beszélgettünk Leőwey Klára szerepéről, aki az iskolánk névadója, az is igaz, hogy nincs benne a történelem-

• A SZERZŐ FELVÉTELEI

• Árkosi Zsolt, a máramarosi iskola tanára

tananyagban, de eléggé gyakran szoktunk rendezvényeket szervezni, és akkor a legkisebbektől a legnagyobbakig minden diákunk megismerke-

is ezekben az években. A diákokat nagyon is érdekli a helytörténet, meglepően sokan kíváncsiak arra, hogy városuknak vagy régiójuknak milyen volt a történelme. Valószínűleg azért, mert nagyon sok információt tudnak meg a világ-, a magyar, a román történelemről, viszont a helyi történelemről nagyon keveset. És jó az, hogy pár családban ez a fajta lokálpatriotizmus öröklődik” – fogalmazott Ákos Zsolt.

A '48-as eszmék utóélete

A diákok felkészültségét, illetve válaszait a dr. Egyed Ákos akadémikus által elnökölt zsűri – amelynek tagjai Deák Árpád és Vincze Zoltán nyugalmazott történelemtanár, Tamási Zsolt történelemtanár – értékelte. „A '48-as események a nemzeti öntudatunk nagyon fontos részét képezik, ezért is nemzeti ünnep, nem pedig állami ünnep. A diákok az effajta versenyek keretében a köztudatban már berögzült események mellett olyan információkat is megszereznek, amelyek a forradalomnak kevésbé ismert arcát mutatják. Az ilyen vetélkedő lehetőséget biztosít arra, hogy a hagyományos ünnepléseken elhangzó nevek, személyiségek mellett olyan szereplőket

dolata, amely az ünnepeiket áthatja. A nemzettudat kialakulását is a '48-as forradalomtól számítjuk, amely egynek tekintti azt, aki magyar nyelven beszél,

• Hajdú Zoltán, a marosvásárhelyi csapat tanára

magyar nemzeti közös múlttal rendelkezik. „Mindaz, amit '48-ban megfogalmaztak egy szabad társadalomról, annak szerencsére sikerült életbe lépnie a későbbiekben, és az, ami nem valósult meg, vagy amit utólag visszavágtak, azért továbbra is küzd a magyar nemzet. A szabad nyelvhasználat, a szabad politikai életben való részvétel, a szimbólumok szabad használata, az egységes nemzetállam kereteinek a megvalósítása, ezek mind olyan törekvések, amelyek folyamatosan jelen voltak a reformkori országgyűlések alatt egyértelműen. Amit utána ebből sikerül kivívni, ahhoz ragaszkodott a magyar nemzet, ezért lett belőle szabadságharc. Amit utólag a megtorlás elvett, azt azért tovább küzdve a dualizmus ideje alatt életbe léptették, majd amikor Trianon szétszabdalta a nemzethatárokat, akkor ugyanezek a '48-as eszmék – az unió például – továbbra is ösztönözték a magyarságot” – válaszolt a történelemtanár arra a kérdésre, hogy vajon miért él a mai napig ilyen erősen az 1848–49-es forradalom és szabadságharc a magyarság körében tudatában.

• Az 1848-as szabadságharcos, Leőwey Klára nevét viselő máramarosi iskola csapata

dik Leőwey Klára életével, munkásságával” – mondta el lapunk kérdésére Ákos Zsolt, a máramarosi iskola tanára. Úgy fogalmazott, számukra, máramarosiak számára is nagyon fontos 1848, habár nem volt fő hadszíntér, de rendkívül sok minden történt ott

is megismerjenek, akikről egyébként nem biztos, hogy hallottak volna” – fogalmazott Tamási Zsolt, aki szerint a magyar népnek a lelki alkatában benne van, hogy ünnepli a szabadságot. Úgy fogalmazott, ez olyan – mondta –, mint a románok számára az egyesülés gon-

A Barabási Tivadar színművész által vezetett vetélkedőt március 15-én 20 órától közvetítette az ETV.

GÁSPÁR BOTOND

Kivesszük a könyvtárból!

Több mint fél éve már, hogy átköltöztünk Magyarországra, a fiam tavaly szeptember óta egy ének-zene tagozatos általános iskola diákja. Mivel nem nehezítették az életünket nyelvi akadályok, az átállás és beilleszkedés viszonylag zökkenőmentesen történt. Nagy különbségek nincsenek, az iskola szerkezete, napirendje itt is csaknem ugyanaz, a pedagógusok között is vannak nagyon jók és gyengébbek, a lecke és tananyag is nagyrészt megegyezik, az apró különbségeket (pl. Romániában a kisiskolások csak harmadik osztályban tanulják a szorzást, addig viszont tudnak ezerig számolni, Magyarországon azonban a másodikosok már szoroznak, de csak harmadik osztályban jutnak el ezerig) kis odafigyeléssel, otthoni pótlással és néhány iskolai korrepetálás alkalmával kiküszöböltük.

Ami viszont nagy előnynek és áldásnak tartok itt, Magyarországon, az a könyvtár. Amint egy kicsit is berendezkedtünk és megszoktuk a várost, mindketten beiratkoztunk a helyi könyvtárba. Számunkra ez épp olyan természetes volt, mint ahogy felfedeztük a környékbeli üzleteket, a piacot, háziorvost választottunk, stb. A fiamnak mindeddig nem voltak könyvtári élményei. Nekem igen, de az igazikat nem Kolozsváron szereztem. Egyetemista koromban jártam ugyan időnként tanulni vagy anyagot gyűjteni az egyetemi vagy az akadémiai könyvtárba, szakirodalomért pedig a kari könyvtárba, de az az igazi, amikor az ember csak úgy sétálgat a polcok hosszú sorai között, találmra leemel egy-egy könyvet, lapozgat benne, szerzőket keres és újakat fedez fel, az nem ott történt velem. Mindenképpen szerettem volna viszont, hogy a gyerek ezt átélje, szokja a könyvtári levegőt, a légkört, ezért már ősszel elvittem a helyi Ady Endre Könyvtár és Művelődési Központ gyermekrészlegébe beiratkozni.

Kisvárosban élünk, a könyvtár is ehhez mérten csak egy kisvárosi intézmény, esetünkben azonban a csak nagyon is időzöjeles. Ez a kis könyvtár ugyanis nagyon barátságos, jól felszerelt, és teljesen megteremtí az azt a hangulatot, ami arra ösztönzi a betérőt, hogy nyugodtan keresgéljen, bogarásson a polcokon. És a gyerekek (meg a szülők) élnek is ezzel a lehetőséggel. Hihetetlenül kedves élményem volt még rögtön a letelején: épp könyvet cserélni tértünk be a fiammal, amikor nem sokkal utánunk érkezett egy anyuka, vele egy év körüli aprósága. A picin látszott, hogy még alig tanult meg járni, a pelenka ringott a fenekén, ahogy betotyogott, kezében pedig büszkén hozta és nyújtotta a könyvtáros néninek a baba-olvasójegyet! Persze rákérdeztem, és megtudtam, hogy az egészen picikkel is be lehet már iratkozni, és gyakran jönnek is, lapozgatni a puha leprellőkat, képeskönyveket. De annak is tanúja lehettem, amint egy másik édesanya óvodáskorú kislányát az egyik olvasóasztalka mellett ülve, a polcra levett német nyelvkönyvből szavakra tanígtatta. Jó élmények ezek, öröm látni, hogy nem vész ki teljesen az emberekből a könyvek iránti kíváncsiság. Kolozsvárról elszármazottként annak is nagyon örvendünk, amikor betérve a könyvtárba, az új könyvek állványán a Koinónia Kiadó köteteit is megtaláljuk, de a Mentor kiadásában megjelent Fülöpke rémtetteit is kikölcsonőztük már. Egyik alkalommal eszembe jutott gyerekorom egyik kedves olvasmánya, Holdas Sándor *Gyere velem az állatkertbe!* című könyve. Érdeklődve utána, a könyvtáros maga ment fel az emeleti részbe, és kereste ki a könyvet, kicsit

szabadkozva, mondván: mivel elég régi könyv, a többi példányát leselejtezték, mert már nemigen keresik, a gyerekeket se érdekli annyira, mert fekete-fehér fotókat tartalmaz színes képek helyett, de időnként azért előfordul, hogy egy-egy szü-

Fotó: FÜLÖP ZOLTÁN

• „A világ körülöttünk nem épp a könyveknek, az olvasásnak kedvez, pedig egy jó könyvtár sokat tud tenni azért, hogy olvasni és gondolkodni tudó generáció nőjön fel.”

lőnek eszébe jut, hogy megismertesse a gyerekével. Persze a régiek helyett is bőven van új, mert a kínálat folyamatosan bővül. Szerencsére távol áll attól az iskolakönyvtári rémképtől, amely a házi olvasmányok agyonhasznált, gusztustalan példányain kívül alig ajánl igazi olvasnivalót. Itt minden van, a legkézebbtől a nagyon újig. Ha ötletem támad arra nézve, hogy most épp melyik szerzőt kéne megismertetnem a fiammal, találok tőle könyvet. De ha valami újdonságról olvasok valahol, amiről tudom, hogy bejönne a gyerekeknek, akkor sem kell rögtön vásárlásra gondolnom: kíváncsi vagyok, amíg a könyvtár meghozza. A legjobb mégis az, hogy a gyerek (nemcsak az enyém) szívesen megy a könyvtárba. Átéli a felfedezés izgalmát, örömet, a sok-sok könyv nyújtotta kutakodási lehetőségeket. Büszke, ha felfedez valami jót, én meg arra, ha valami általam ajánlott olvasmányt megszeret. Azonkívül rendszeresen jön velem a felnőttkönyvtárba is, az egykori zsinagógából átalakított épület rengeteg látnivalót rejt, a polcok magassága miatt néha még létrára is kell mászni, ha épp odafent van az áhított olvasmány. Bízom benne, hogy egy jól felszerelt, barátságos gyerekkönyvtárból egyenes út vezet a felnőttrészlegbe. A világ körülöttünk nem épp a könyveknek, az olvasásnak kedvez, pedig egy jó könyvtár (némi szülői ráhatással kiegészítve) sokat tud tenni azért, hogy olvasni és gondolkodni tudó generáció nőjön fel.

SÁNDOR BOGLÁRKA ÁGNES

Erdély-szerte is népszerű az internetes alkoholfogyasztási játék

Fiatalokat veszélyeztető virtuális játszma, avagy bizonyítási vágy a közösségi oldalon

Erdély-szerte is egyre népszerűbbé válik a fiatalok körében a Neknominate elnevezésű internetes alkoholfogyasztási játék – a vírus-szerűen terjedő videók generálta versengés külföldön áldozatokat is követelt, amikor mértéktelen ivászatba fulladt.

• Kalóz János pszichológus

Egy hajtásra kiinni az alkoholt tartalmazó poharat

A Facebook közösségi oldalon terjedő játék lényege, hogy a résztvevőknek egyetlen lélegzetvételre kell felhajtaniuk egy korsó sört vagy más italt. A szabályok értelmében a résztvevőknek kisfilmen kell bemutatniuk, ahogy egy húzásra elfogyasztanak bizonyos mennyiségű alkoholt – általában egy korsó sört, de szélsőséges esetekben erős alkoholt vagy többféle ital keverékét. Ezek után a Facebookra feltöltött videóban a játékosnak meg kell jelölnie további két vagy három olyan személyt, akiket kihív, hogy 24 órán belül teljesítsék ugyanazt a feladatot. A Neknominate egyes információk szerint Ausztráliából indult, mások szerint a London Irish rögbicsapat egyik játékos, Ross Samson indította el Facebook-profilján. A Daily Mail című lap értesülései szerint az ivós játékba már legkevesebb ötven haltak bele vi-

lágyszerre. A 20 éves nagy-britanniai Bradley Eames vélhetően az ötödik áldozata az internetes alkoholfogyasztási játszmának. A Newark Rugby Club sikeres játékosaként úgy gondolta, „túl-terjeszti” társait, és majdnem egy liter gínt ivott meg egy hajtásra, miután azt mondta barátainak: „így kell inni”. Február 6-án vette fel, ahogy felhajtja a két korsónyi erős italt, négy nappal később holtan találták otthonában. Eames – azóta az internetről törölt – videóját a nyomozás részeként a rendőrség is megnézte. A korábbi áldozatok – például Stephen Brookes és Isaac Richardson – is nagy mennyiségű alkohol fogyasztását követően haltak meg.

A jelenség nem új, a szituáció kettős

„A Neknominate nevű játék kombinált függőségi szituációként is értelmezhető: egyrészt kötődik a klasszikus, szegényebb országokban a legolcsóbban megszerezhető tudatmódosító szer, az alkohol fogyasztásához, másrészt pedig az úgynevezett nemanyag-függőséghez is – ez esetben a közösségi háló, az internet használatához” – fejtette ki Dégi László Csaba kolozsvári szociológus. Mint rámutatott, drogrevenziós szakemberként azt tapasztalja, hogy maga a jelenség létezik az „off-line” világban is. A Fél-szigeten és más, fiatalok számára szervezett fesztiválokra – ahol kollégáival együtt évek óta folytat preventív tevékenységet – gyakran megfigyelhető, hogy 14-15 éves fiatalok, akik egyébként nem alkoholfüggők, társaságban rövid idő alatt nagy mennyiségű, esetenként életveszélyes mennyiségű alkoholt fogyasztanak. A szakirodalom ezt „bunch drinkingnek”, vagyis a szereklaváló korlátlan visszaélésnek nevezi. „A facebookos játék ennek az on-line verziója. Itt hangsúlyos a kortárs csoport hatása, hiszen a többiek felkérésére, biztatására kapcsolódnak be a fiatalok a játékba. Természetesen nem véletlen, hogy mindez abban a térben

történik, a közösségi oldalon, ahol a fiatalok a leggyakrabban tartanak tükröt egymás elé. Ebben a „tükörvilágban” is természetesen érvényes az, ami a

• Dégi Csaba szociológus

virtuális téren kívül – és e tekintetben nem is kell különbséget tenni az on-line és off-line világ között: prevenció szempontjából sokkal nehezebb kezelni ezt a jelenséget, mint azt, aki ténylegesen szerfüggő” – fejtette ki a szakember.

Megfelelő válasz

megfelelő szakemberektől

Úgy fogalmazott, életkori sajátosságként is értékelhető, hogy a fiataloknak csekély a veszélyérzetük, ugyanakkor a játékban résztvevőknél egyfajta tudatorzulás tapasztalható: úgy gondolják, ha egyébként a hétköznapi életben nem fogyasztanak rendszeresen alkoholt, nem lehet ártalmas, ha egyszerre vedelnek. „Mindez közösségben történik, ami csak ráerősít a jelenségre: kicsit olyan, mint amikor az ember nem mer egyedül fogorvoshoz menni, de ha hív magával valakit, mindjárt könnyebb lesz...” – fejtette ki Dégi Csaba. Azt is elmondta, hogy amikor preventív szolgáltatások keretében elbeszélgetnek a fiatalokkal, a jövőkéjükre világítanak rá, arra, hogy ha ez így megy 1-2 év múlva is, akkor vajon mi fog történni velük. A szakember felhívta a figyelmet, jó lenne, ha létrejönne egy állandó prevenció és információszolgáltatás

a közösségi oldalon is, ha szakember adhatna tanácsot a fiataloknak pont ott, ahol ez a jelenség tapasztalható. „Hiszen ha ilyen jelenség adott, akkor arra a megfelelő prevenciós szakembereknek a megfelelő válaszokat kell adniuk” – hívta fel a figyelmet az addiktológiai szakértő.

Megfelelési és bizonyítási vágy

Nem tekinti új keletűnek a jelenséget Kalóz János kolozsvári dropprevenciós szakember sem. A pszichológus, aki maga is drogfüggőségben szenvedett, és gyógyult szakemberként Erdély-szerte iskolákban tart hiteles előadásokat a függőségekről, úgy fogalmazott, régebben is szokás volt a fiatalok körében, hogy összekevertek különféle alkoholos italokat, és egy hajtásra megitták, hogy minél gyorsabban hasson. „Az alkoholfogyasztási játékra főként a megfelelési és bizonyítási vágy sarkallja a fiatalokat: olyan mértékben meg akarnak felelni a kortárs csoport imázsának, hogy nem törődnek a veszéllyel. És az, hogy mindez a virtuális világban történik, csak lendületet ad a jelenségnek” – mutatott rá a szakember. Kalóz János úgy fogalmazott, a kamaszok, fiatalok manapság mintegy ott laknak, ott élnek a közösségi oldalon, ott alakítják ki és ápolják kapcsolataikat, a telefonjukon állandóan kezelik a Facebookot. Nincsenek tisztában a mértéktelen alkoholfogyasztás veszélyeivel, és ez csak felerősíti a ki-

„Az alkoholfogyasztási játékra főként a megfelelési és bizonyítási vágy sarkallja a fiatalokat: olyan mértékben meg akarnak felelni a kortárs csoport imázsának, hogy nem törődnek a veszéllyel. És az, hogy mindez a virtuális világban történik, csak lendületet ad a jelenségnek.”

hívás erejét. Kalóz János, aki a kolozsvári Báthory István Elméleti Liceum dropprevenciós pszichológusa, arra hívta fel a figyelmet, tapasztalata szerint a megelőzés tekintetében a leglényegesebb, hogy a szülők meghallgassák tinédzser gyerekeiket. „Sokszor tűnhet úgy, hogy a kamasz nem akar

• **A pohár fenekére néznek.** A szakemberek szerint nem új keletű az ötlet, viszont kettős függőségi situációt generál az internetes alkoholfogyasztási játék

beszélgetni a szüleivel, pedig ez nem igaz, csak nem kell faggatni, gyomrozni, hanem megadni a lehetőséget arra, hogy megnyíljon. Én magam is ezt teszem pszichológusként, és úgy vélem, a legfontosabb a káros szenvedélyek megelőzésének tekintetében is, hogy a szülő odafigyeljen a gyerekére, megismerje a barátait. A szülő és a pedagógus – osztályfőnök is – észreveheti, ha a gyereknek önbizalomhiánya van. Ez pedig figyelmeztető jel lehet, hiszen ha úgy érzi, hogy valamiben nem teljesít megfelelőképpen, akkor például efféle alkoholos versengésben is megpróbálhatja kompenzálni kisebbségi érzését” – hívta fel a figyelmet a pszichológus. Mint mondta, stratégiára van szükség, amelynek eredményeképpen bármikor szakemberhez fordulhatnának a fiatalok. Hiszen a megelőzésnek is folyamatosnak kell lennie, akár csak a nevelésnek – mondta Kalóz János.

Az alkoholmérgezés változatai

„Óriási különbség van aközött, ha valaki egy korsó sört vagy pedig egy korsó tömény italt, például gint hajt fel egy húzásra” – mondta a Szeretlekmagyarország.hu-nak dr. Zacher Gábor hírneves magyarországi toxikológus. Mint fogalmazott, utóbbiban ugyanis négyszer annyi alkohol van, így ez az alkoholmérgezésnek olyan súlyos esetét idézi elő, ami akár

halálos is lehet. A helyzetet bonyolítja, hogy a „játékszabály szerint” egy húzásra hajtják fel az alkoholt, ha ugyanis időben elnyújtva fogyasztanák, a hatása sem lenne ennyire durva. Amikor valaki ilyen nagy mennyiségű alkoholt juttat be a szervezetébe, ez több úton is okozhatja az illető halálát – tette hozzá a toxikológus. Felborulhat a szervezet egész működése is, de jelentkezhet például szívritmuszavar, ami önmagában is halálos lehet. Nem beszélve arról, ha valakinek a saját hányadéka zárja el a légcsövét, és megfullad, vagy – mivel elveszíti az egyensúlyérzékét – megbotlik, és például betöri a fejét. A szakember rámutatott, azt, hogy az alkoholból mennyi a halálos adag, nagyon nehéz megmondani, mivel ez mindenkinél más és más. „Voltak olyan betegek, akik 5-6 ezrelékes alkoholszinttel is megbirkóztak, mások már 2,5 ezrelékbe belehalnak” – tette hozzá Zacher. Kiemelte, hogy ezt a játékot főleg fiatalok játsszák, akik „nincsenek edzésben”. Egy olyan ember szervezetét, aki napi rendszerességgel fogyaszt komoly mennyiségű alkoholt, sokkal kevésbé viseli meg egy ahhoz hasonló krízis, mint amilyenek Eames kitette magát” – fejtette ki a toxikológus.

KISS JUDIT

Ötszáz év háromszáz költőjének ezernégszáz verse egy DVD-n

Több mint tankönyvi segédlet a digitalizált világban

Gyakran méltatlankodunk a világ digitalizálódása, az infokommunikációs eszközök hallatlan térnyerése láttán, pedig be kellene látnunk: a folyamat, minden tiltakozás és tiltás ellenére is immár visszafordíthatatlan, éppen

lom)oktatásban, de jó szívvel adnám minden magyar középiskolás kezébe érettségi ajándéku! A kivételes gyűjteményről az alkotóval beszélgettünk.

– A kiadvány egy valóban korszerű huszonegyedik századi eszköz, amelyen ezernégszáz vers elolvasható és közben énekelt formában meghallgatható. Birtokosa, érdekes módon, nem nevezhető sem nézőnek, sem olvasónak, sem hallgatónak – sokkal inkább felhasználónak. Miben rejlik még a DVD különlegessége, mi mindennel szolgál még a felhasználó számára?

– A menüpontsor legelején az ábécé betűi láthatók, amelyek mögött értelemszerűen a költők sorakoznak, az ő fényképeikre kattintva pedig előbukkan egy olyan felület, amely a lemezen található verseiket, rövid életrajzukat és megjelent köteteik felsorolását tartalmazza. Az Összeállítások menüpont tematikus csoportokba rendezetten kínál verseket, így például van gyermekeknek szánt, különböző ünnepekre ajánlott, bizonyos korok szerinti és számos más szempont alapján készült összeállítás, de készíthet ilyen maga a felhasználó is a nagyon gyors és könnyen használható keresőfunkció segítségével. A Születésnapok menüpont alatt azt lehet megnézni, hogy az adott naptári napon mely költők születtek. Hitvalló énekek, balladák, a Szabadiskola tíz fejezetre osztott, történelmi alapokra helyezett „tananyaga” is megtalálható az adathordozón,

mint ahogyan irodalomtörténetünk szempontjából fontos elemzések, tanulmányok, korabeli szerzőktől származó gondolatok is helyet kaptak rajta.

– Számos hanglemeze és könyve után miért tartotta fontosnak, hogy egy ilyen komplex digitális összeállítást létrehozson és közreadjon?

„Ha beírjuk a keresőbe azt a fogalmat, hogy helikonisták, rögtön megjelenik Bartalis János, a nagyrészt a két háború között alkotó Szabédi László, a marosvécsiek között legfiatalabbként jelen lévő Kiss Jenő, vagy a ma már idős Király László, mellette a fiatal aradi Karácsonyi Zsolttal és így tovább.”

– A versszövegek egyszerre olvasása és hallgatása jó eszköz a gyorsabb megértéshez, az emberi hanggal, énekkel, zenével és az írott betűvel való egyidejű megjelenés lényegesen megkönnyíti az elemzést, a fogalommagyarázatot, miközben a műnemek, műfajok és korszakok is jellemezhetők, s ehhez jó ráadás az életrajz. Tinódi Lantos Sebestyén módszere – egy szál hangszer, vers, gondolat, történet –, a vers dallama és a dalok versei értelmi és érzelmi küldetést teljesítenek. Egyszerű eszköz a dal, de könnyebb vele célhoz érni. A cél pedig a műben rejtőző üzenet felfedeztetése. Ezért is hiszem azt, hogy a DVD-n lévő tartalom élménye a könyvespolc felé terelheti az érdeklődőket.

– A magyar irodalom egyetemességén és a versgyűjtemény hallatlan gazdagságán túl miért érezheti a sajátjának ezt a DVD-t az erdélyi magyar versbarát, az erdélyi magyar pedagógus?

„...nemcsak tankönyvi segédletként gondolom kitűnően alkalmazhatónak az általános és középiskolai (irodalom)oktatásban, de jó szívvel adnám minden magyar középiskolás kezébe érettségi ajándéku!”

ezért sokkal inkább alkalmazkodnunk kellene hozzá, mintsem önmagunkat örölnünk miatta. Korunk fiataljai aligha tudnának okoseszközök nélkül létezni, és hovatovább egyre interaktívabbá válnak az iskolai osztálytermek is. Minden bizonnyal ez ösztönözte a Magyarországon élő énekesgitáros, zeneszerző Dinnyés Józsefet arra, hogy egyetlen DVD-korongon tegye közkinccsé a magyar irodalom és azon belül is a magyar líra elmúlt ötszáz évének foglalatát, háromszáz költő összesen ezernégszáz versét – mindezt az alkotók életrajzával, elemzésekkel, tanulmányokkal kiegészítve. Hasonló kiadvány ez ideig még nem látott napvilágot – nem véletlenül fogalmazott úgy lektori jelentésében Fűzfá Balázs irodalomtörténész, hogy „...nemcsak tankönyvi segédletként gondolom kitűnően alkalmazhatónak az általános és középiskolai (iroda-

Részlet dr. Fűzfa Balázs irodalomtörténész lektori jelentéséből

„Dinnyés József dalai az önmagunkkal való találkozás lehetőségével kecsegtetnek, a derűvel megélt élet mindennapjait és ünnepeit húzzák közelebb a szemhatárunkhoz. Tőle megtudhatjuk, hogy a kultúra az egyetlen dolog, amelynek minél szaporább fogyasztása nem annak megszűnésével fenyeget, hanem éppenséggel gyarapítja magát a kultúrát. S természetesen gazdagítja magát a fogyasztót.

Különleges olvasatot tart kezében az olvasó-hallgató, amikor Dinnyés József ötödfél évtizednyi munkáit szemlézi. Egy ősrégi műfaj, a dalolt vers elevenedik meg minden percben a (ráadásul) számítástechnikai értelemben is innovatív és attraktív DVD-t gépünkbe téve. A különböző lehetőségek, melyek többféle struktúrában teszik pillanatok alatt áttekinthetővé a rendszert s a (dal)költészetet, már-már a magyar líra végtelenségének képzetét keltik bennünk.

Dinnyés József DVD-jét forgalmazásra rendkívül alkalmasnak tartom, sőt az iskolai és közkönyvtárak számára azonnal megvásárlásra javaslom. Továbbá nemcsak tankönyvi segédletként gondolom kitűnően alkalmazhatónak az általános és középiskolai (irodalom)oktatásban, de jó szívvel adnám minden magyar középiskolás kezébe érettségi ajándékkul.”

– A 19. században nagyon sok erdélyi költő alakította az akkori magyar irodalmat, itt elsősorban a református püspökként Erdélyből származó és több drámát fordító Szász Károlyra gondolok, de nyelvismeretük, műveltségük folytán ’48–49 idején is sok protestáns pap lett költővé, műfordítóvá. Amikor a hatalmak másodszor is őríási eret vágta Magyarországon, Kós Károly *Kiáltó Szó* címmel felhívást intézett az erdélyi magyar lakossághoz,

munkára szólítva fel őket – ennek a szövege is megtalálható a DVD-n. De ott vannak a marosvécsi Erdélyi Helikon tagjai is. Ha beírjuk a keresőbe azt a fogalmat, hogy helikonisták, rögtön megjelenik Bartalis János, a nagyrészt a két háború között alkotó Szabédi László, a marosvécsiek között legfiatalabbként jelen lévő Kiss Jenő, vagy a ma már idős Király László, mellette a fiatal aradi Karácsonyi Zsolt, és így tovább. Hasonlóképpen meg lehet találni a *Forrás* első, második nemzedékének költőit, Farkas Árpádot vagy Magyarai Lajost, de ott van Czegő Zoltán is, aki áttelepedett Magyarországra, majd visszatért szülőföldjére. Ez csupán néhány példa arra, hogy miként lehet a DVD segítségével az erdélyi irodalommal megismerkedni.

– *Végső soron kiknek ajánlja a Dalaim negyvenöt éve című DVD-t?*

– Általános és középiskolai magyartanároknak az alsó tagozattól egészen az érettségire való felkészítésig, hiszen a kötelező irodalomban szereplő versekből nagyon sok ott van a lemezen (s túl a kötelezőkön ott vannak az ajánlottak, az eddig kevésbé ismertek vagy a teljesen ismeretlenek is). Ugyancsak hasznos tankönyvi segédlet, illetve kiegészítő lehet a történelemoktatásban is, hiszen a költő minden esetben szemtanúként alkot, az ő valóságsszemlélete, valóságábrázolása pontos képe annak a pillanatnak, amikor a verse megszületett. És éppen ez a DVD egyik fő célja: hogy a verseken túl a költők korhú társadalomszemléletét is bemutassa, megismertesse. Ezek a szemléltető költemények tehát, időrendi sorrendbe helyezve, a magyar történelmet is közelebb viszik a nézőhöz-hallgatóhoz. Kiválóan használható továbbá osztályfőnöki órán, valamint különböző tematikus foglalkozások során. Ünnepi megemlékezésekre való felkészülésekkor a rendezők, szervezők számára is igen jó támaszték, hiszen iskolai és egyházi ünnepeink mindegyikére kínál alkotást, mi több, mint említettem, rövid böngészés után saját szerkesztett összeállítás is készíthető. Iskolai könyvtárosok, közkönyvtárosok és könyvtárlátogatók is nagy hasznát vehetik. Mindezeket túlmenően olvasókörök, bibliakörök, honismereti-helytörténeti körök, szabadiskolák, művelődési egyesületek, az egyre gazdagabb tartalommal bíró múzeumpedagógiai műhelyek

ugyancsak nagy haszonnal „lapozgathatják”. Nem utolsósorban ajánlom minden versbarátnak, akik feleleveníthetik általa valamikori versélményeiket,

• Dinnyés József daltulajdonos

vagy újakra tehetnek szert... (*Dalaim negyvenöt éve. DVD ROM. Készült a Nemzeti Kulturális Alap [Miniszeri támogatás] alkotói ösztöndíjának támogatásával*)

„És éppen ez a DVD egyik fő célja: hogy a verseken túl a költők korhú társadalomszemléletét is bemutassa, megismertesse. Ezek a szemléltető költemények tehát, időrendi sorrendbe helyezve, a magyar történelmet is közelebb viszik a nézőhöz-hallgatóhoz.”

val. Szerkesztette, zenéjét írta és előadta Dinnyés József. Fogyasztói ára 12 000 forint. Megrendelhető: www.dinnyes.com)

VARGA GABRIELLA
a budapesti Új Katedra
Pedagógusok Lapja felelős
szerkesztője

Dokumentumfilm készült diákok számára a nyergestetői ütközetről

Iskolai segédanyag huszárokkal

Valamennyi Hargita megyei iskolába eljuttatják azt a DVD-t, amely a *Nyergestető 1849* című, 25 perces dokumentumfilmet tartalmazza. A sajtótájékoztatóval egybekötött bemutatót március 13-án tartotta a csíkszeredai megyeházán Ferencz Csaba, Csíkpálfalva polgármestere és Ferencz Salamon Alpár megyei tanácsos. A rendezvényen jelen voltak a csíkszéki Mátyás-huszáregyesület tagjai is, akik részt vettek a film forgatásán, ők alakították azokat a magyar katonákat, akik a szorost védték 1849-ben. A szolnoki Varga Sándor András rendezésében készült film vetítése előtt Kósa Johanna szavalt – a tavaly Pálfalván megrendezett csíki versünnep nyertese Kányádi Sándor *Nyergestető* című versét mondta el. Ferencz Csaba polgármester azzal indokolta a dokumentumfilm elkészítését, hogy a nyergestetői csatát a tankönyvek nem nagyon említik – ezért jött az ötlet, hogy a Szolnoki Művelt Emberfőkért Alapítvány egy dokumentumfilmmel állítson méltó emléket a történelmi eseménynek. Ez a kiadvány legfőképp az iskolák számára készült történelmi segédanyagként, és a Hargita megyeiek mellett valamennyi Jász-Nagykun Szolnok megyei általános és középiskola is megkapja. A dokumentumfilmben Babucs Zoltán és Gyarmati Zsolt történész, Udovecz György hagyományőrző ezredes és

• A nyergestetői kegyhely. A székelység önvédelmi harcának kiemelkedő szimbóluma

Dezső Tibor lelkész is elmondja gondolatait a Nyergestetőről és a történelmi esemény üzenetéről. A projekt megvalósításában a Csomortányért Egyesület a Szellő Szálló, a Fortis Hungarorum Egyesület és Csíkpálfalva község is szerepet vállalt, a film nem hozható kereskedelmi forgalomba. Ferencz Salamon Alpár a Hargita Megyei Tanács nevében köszöntötte a jelenlévőket, a tanács szintén hozzájárult a dokumentumfilm elkészítéséhez. Elmondta, hogy ez az alkotás is illeszkedik a megyei tanács azon

programjai közé, amelyek célja a székelység múltjának feltárása, szimbólumainak ismerete. Erre példa a Székely Címer-, Pecsét- és Zászlótörténeti Munkacsoport létrehozása vagy *A székelység története* című könyv kiadása. A megyei tanácsos, aki történelemtanár is, a DVD-t iskolai használatra ideálisnak nevezte, mivel a film 25 perces hossza lehetőséget ad arra, hogy megtekintése után a tanóra alatt a tanárok meg is beszélhessék a diákokkal.

Hírösszefoglaló

A „székelyföldi Thermopülai”

A Nyergestető, amely a Csíksomlyó és Kászonújfalú közötti vízválasztón helyezkedik el, leginkább az 1848–49-es forradalom és szabadságharc egyik utolsó székelyföldi színhelyeként ismert, mint a székelység önvédelmi harcának egyik kiemelkedő szimbóluma. 1849. augusztus 1-jén Gál Sándor tábornok Tuzson János alezredes vezetése alatt 200 honvédjére bízta a csatát. A székelyek élet-halál harcát vívtak az Eduard Clam-Gallas osztrák tábornok vezette osztrák és orosz csapatokból álló ellenséges hadsereg ellen. A kis számú székely hadsereg önfeláldozó küzdelme ellenére vereséget szenvedett az ellenségtől egy kászonzi származású ember árulásának következtében. Rengetegen életüket veszítették a harcosok közül. Jelenleg a csata helyszínén emlékoszlop őrzi a csatában elesett hősök

emlékét. Az emlékművet Poulini János csíkszögödi kőfaragó mester készítette el a honleányok adományának segítségével, a szobor avatására 1897 augusztusában került sor egy nagyszabású ünnepség keretében. Az eseményen jelen volt a kis székely sereg vezére, Tuzson János is. 1990 óta március 15-én minden évben népes hallgatóság jelenlétében emlékeznek meg a „székelyföldi Thermopülai” hőseiről. Az emlékművel átellenben, az erdő szélén elhelyezkedő területre, tömegsírra hantolták el az ütközet áldozatait, akiknek emlékét többek közt számtalan kisebb-nagyobb fa- és vaskereszt, valamint sok kopjafa őrzi. A „maroknyi székely” vitézségének emléket állít Kányádi Sándor költő *Nyergestető* című 1965-ös versében is, melyet sokan a „szabadságharc himnuszának” neveznek.

Szeretnék rajzolni,

de nem tudok. Ami a kezem alól kikerül,
csak irkafirka. Időnként meglepőek a színek.
Itt-ott az egész családra ráismerek.
Látom őket, de ha én azt úgy lerajzolnám,
anya megsértődne és felszólítana,
hogyan hordjam el az irkám;
apa kacagna: nézd csak, a kis grafikus,
kritikus, fifikás házi mumus,
és vállon veregetne;
de egyelőre egyikük sem veszi komolyan,
hogyan le szeretném rajzolni azt, amit látok,
és nem tudom, hogyan.

Viszont

ha nem figyelnek rám, elszemtelenedem.
Tekergek, hóbortos vagyok, és elfelejtem:
hol van a helyem.
Ha nem figyelnek rám, hülye igényekkel
állok elő. Például, hogy tanulni jobb a
fűvészkert vagy épp a temető.
Nehogy már elhiggyék, hogy én ott tanulok.
Oda kellene rám figyelni végre, mielőtt
megbolondulok.

Anya gyerekkorában

zongorázni tanult, de táncolni akart,
úgyhogy mi táncolunk, pedig én
inkább zongoráznék.
Anya szerint egy zongora
be sem férne az ajtón. Nem tudom,
nagyapák hogyan csinálták,
hogyan náluk befért.
Anyu azt mondja, nem is tudhatom,
és ez csak egy a millió dologból,
amit egy ekkora gyerek
nem ért.

Vannak ünneplő ruhák.

Azok szerintük szépek, mert azokban
egészen emberformám van. Megesz
bennük a méreg, mert nem szabad
szaladni, kúszni, mászni.
Ha elesel, fiam, ezt nem lehet csak úgy
kirázni. Uralkodj magadon, nem leszel
rosszul tőle. Falhoz ne dörgölőzz, nem
telik lépten-nyomon új ünneplőre.
Hiába mondom: nem kell
lakkcipő, gallér, selyem, bársony,
hogyan évnnyitó-évváró díszünnepségen
az egész rokonság szem-száját tartsa rám.
Egyszer az összes nagybecsű rongyot
kihajítom. Ünnepeljenek benne a kóbor
kutyák; a halászok a Garibaldi hídon.

A mi szobánk

egy közönséges káosz. Jobban hasonlít
szeméttelphez, mint gyerekszobához.
Ketten lakunk benne, a renddel
mindig egyiken a sor.
Ez működött egy ideig, aztán elvesztettük
a fonalat valahol. Nem bírunk megegyezni:
ki a következő. Apa szerint nem is szoba,
hanem a mohácsi csatamező.
Mert ki látott zoknit az asztalon,
tányért az ágy alatt, papírt, ceruzát
szétszórva az ágyon.
Azonnal szüntessük meg a felfordulást,
ha nem akarjuk, hogy mint Krisztus
a vargát, jól megrázzon.
Mi csak verekszünk, húzzuk egymás
haját, nem értjük: hogy jutottunk bajba.
Legjobb volna, ha anya vagy apa
titokban rendet rakna.

LÁSZLÓ NOÉMI

Vizi

Vizinek Vizi volt a neve, de mivel nincs olyan erdélyi kisváros, amelynek polgárai „ügyet csinálnának” az ilyesimből, s következőképp mindig csak levizítették Attilánkat, a történelemhamisítás gyanújának lábra kapása nélkül én sem tehetem meg, hogy helyesen használjam a nevét.

Vizire úgy illett a közhelyes „osztály réme” megjelölés, mintha ráöntötték volna. Holott is elsőbben – de már harmadik osztályban! – ő öntötte rá a nyári iskolafelújítás

után gondatlanságból elkövetett olajfestékmарadékokat a tanító néni férjének frissen serkent ezerháromszázás dácsiájára (ami csak később lett hetvenezer lej, akkor még minden komoly értelmiségi pénzben kifejezhetetlen vágyálma volt).

Nem sok kellett, hogy Vizi lépteket váltson, és az osztály réméből iskol rémévé avanszáljon.

A sors nehezen értelmezhető fintora, hogy Vizi csontjai igen törékenyek voltak, s mert éven te begipszelt lábbal vagy karral foglalta el az osztály légtérének rá eső részét, nagyjából éves időszakonként köszöntött rá az iskolára a béke... de csak egy-néhány napig, amíg

Vizi és szülei a friss törés-gipszelés után kis-szerűsödtek magukat.

A vizitlen napok elmúltával az aligazgató Elvira tanárnő orcájára – akit öntudatosabb korunkban csak Elvirulának hívtunk – kiült az a szorongó és egyszersmind vigilens kifejezés, amelyet (épp divó terminussal) a stressz

nyomán fellépő idegfeszültség jelzéseként tartanak számon, Holleiter bácsi, a portás összesűgött a karbantartóval, hogy a szomszéd épület bontásából nem ártana néhány ép ablaktáblát elmenteni, mert Vizi – ha épp nem a lába van gipszben – focizni lesz érkezendő.

Reklámszövegekben leginkább egészségügyi betétekkel kapcsolatban hallani az „azokon a napokon” kifejezést. Amikor átcseperedtünk az elemiből az általánosba – igaz, nálunk csak ötnyolcra hívták akkoriban –, lényegesen felértékelődtek az „azokon a napokon” időszakok, amikor Vizi valamely extremitásán vadonat gipsz jelent meg. Mert Vizi igazán csak ötödikben talált magára, amikor egy gépjárműre öntött olajfesték-porció már a legkevésbé sem számított szóra érdemes csínynek, sőt egy alig leplezett ásitást érdemelt volna, aki ezzel a jelenlétében hozakodik elő. Neeem, Vizi találékonysága

kifejlett, mint a duzzadó rózsabimbó, és ettől kezdve a közelben bevásároló nők aggodalmasan kerülték a világos ruhákat, midőn az iskola előtt voltak kénytelenek elhúzni, azok az anyukák és apukák pedig, akiknek süldő lánya ugrásszerűen bögyösödni kezdett, hajnalonta báván és belül marcangoktól megkínzva nézték a plafont, mert – nem hallgathatjuk el – ha Vizi tevékenységének célcsoportjába egyszer egy tizenéves leányka beletartozhatott, az bele is tartozott. Vizi odaszegte az osztálynaplót a tanári terem középső asztalához, Vizi intézte el, hogy az igazgatói iroda ajtaja a sarkából is kihullott, amikor kulcsát a diri megforgatta a zárban, Vizi volt az bizony, aki miatt a református esperes sírva rohant a Szekuritátéra (de épp róla lévén szó, mindhiába). Ha a szertárban a kitömött kanalasgém 220 voltosan rázta meg a biológiatanárnőt, ő első ösztönös sik-kantásába a Vizi nevét kombinálta be. Vizi annyira spirituális beállítottságú volt, hogy a Krisztus sírját őrző római katonák lemondó arccal hagyták ott őrhelyüket, midőn közeledett, Vizi lopta el Ildikó fogorvos néni táskájából az ezüstamalgámot, hogy a földrajztanár autóján az összes zárat – mint három, sőt a tanksapkáival együtt négy tátongó cariest – beplombálja, és igen, jól tippeltek: Vizi szedte darabokra a rivális iskola udvarán, majd installálta újra az épület homlokzatán a teniszbíró magaslati székét.

Mindezek után azt várnók, hogy a jó, mint ahogy szokott, győzedelmeskedik, a gonosz pedig elnyeri méltó büntetését. Úgy gondolnók tehát, hogy Vizi italba és/vagy narkotikumba fulladt, hetedik asszonyát emésztí, miszlikbe szokása vágni a konyhabútort és a családon belüli erőszak sorozatos elkövetése miatt az ötórás hírek törzsszereplői között üdvözölhetjük. Vagy – jobb esetben – kint van valahol az Óperencián is túl, és beletörvén a mindennapi életnek eufemizált mókuserékbe, a tévé előtt vegetál csipszmozorzsákkal kifakult pizsamanadrágján.

Csalatkoznánk.

Először is: Vizinek vagy huszonöt év óta nem tört el semmije, ha nem számítjuk be két szemüvegét, amelyekre második és harmadik számú gyerekei ültek rá négy év eltéréssel. Meg kell itt jegyeznünk, hogy Vizi négy gyermek apja, akik közül kettő büszkén néz fel rá, s a másik kettő is ugyanezt cselekedné, ha nem nőttek volna túl fél fejjel. Továbbá: Vizi egy szolid szakma megbízható és pontos szakembere, pályája – nem karrierje! – tudatos munka nyomán alakult úgy, hogy Vizit régiószerte becsülik. Emellett a városka elit iskolájának oszlopos szülőtanácsa tagja, akinek a véleményére odafigyelnek, amikor fantáziát, újszerűséget és „valami igazán ütőset” kell belekomponálni az iskolai profilba. Vizi volt, aki az iskolában állandósította az elsősegély-oktatást, és ő dolgozta ki a háztartási berendezések hibaelhárítására irányuló képzés tanrendjét, illetve a tudásellenőrzés vetélkedőszerű és az iskolát hetekre lázba hozó módszerét.

Ja és azt még nem is mondtam: az utóbbi években feltűnt, hogy a kisvárosi polgárok közül többen is Vizi úrnak hívják, még ha nincs is jelen.

A valós személyekkel való esetleges hasonlóság természetesen a véletlen műve.

JAKABFFY TAMÁS

- „Ha a szertárban a kitömött kanalasgém 220 voltosan rázta meg a biológiatanárnőt, ő első ösztönös sikkantásába a Vizi nevét kombinálta be”

Leszerepeltek a próbaérettségizők

Rendkívül gyenge eredmények születtek a tizenegyedik és tizenkettedik osztályos diákok számára február végén megrendezett próbaérettségén. Az oktatási minisztérium által közölt összesített eredmények szerint az idei végzősöknak csupán 52,8 százaléka szerzett átmenő jegyet a román vizsgán, anyanyelvűből 67,78 százaléka ment át, a kötelező szaktantárgyból 42,51 százalék, míg a választottból 53,92 szerzett átmenő jegyet. A próbaérettségi idei eredményeit is alulmúlják, akkor a vizsgázók 54 százaléka szerzett átmenő jegyet. A tizenegyedikeseik sem szerepeltek jobban idősebb társaiknál, számukra idén először szervezte meg a vizsgát a minisztérium. Román nyelv és irodalomból 44,22 százaléka szerzett átmenő jegyet, anyanyelvűből 62,42, míg a kötelező tárgyból 36,32 százalék vizsgázott sikeresen. A próbaérettségi eredményeit nem lehet megfellebbezni, ugyanis a jegyek nem kerülnek be a naplóba, célja a diákok tudásszintjének felmérése. Az eredményeket értékelve Simion Hăncescu, a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetségének (FSLI) elnöke kijelentette: a „katasztrofális” jegyek azt jelzik, hogy módosítani kell a tantervet és a felmérés módját. Úgy vélte, a jelenlegi tanterv nem motiválja eléggé a diákokat, míg a pedagógusokra egyre több pluszfeladatot ró kevesebb számonkérés lehetőséggel. „Nem változott semmi, ami a reformot illeti, de látványos eredményeket várnak” – mondta a szakszervezeti vezető, aki szerint a szükséges változtatások nélkül a következő években egyre gyengébb eredmények várhatók.

Kifizetik a magyar tanítók pluszóráit

Ki kell fizetni a magyar tanítóknak a többletórák után járó pluszpénzt – válaszolta az oktatási minisztérium a Hargita megyei tanfelügyelőségnek a magyar pedagógusok bérezésével kapcsolatos beadványára. Bartolf Hedvig főtanfelügyelő azt követően fordult a szaktárcához pontosításért, hogy a Brassó megyei táblabíróság egy, a témában indított perben hozott végleges ítéletében kimondta, a magyar tanítók nem jogosultak a pluszpénzre. Az ok-

tatási minisztérium mostani válaszában megerősítette, hogy ki kell fizetni a magyar tanítók többletóráit. Bartolf Hedvig Hargita megyei főtanfelügyelő elmondta, a minisztérium pontosítása szerint a tanügyi törvény értelmében órabérként kell kifizetni a kisebbségek nyelvén oktató iskolák elemi osztályai-ban dolgozó pedagógusoknak a román tannyelvű osztályok óraszámai felett ledolgozott órákat. Előkészítő osztályban ez heti három, első, második, harmadik és negyedik osztályban pedig heti négy órát jelent. Hargita megyében volt olyan iskola, ahol felmerült, hogy nem fizetik ki az órákat, ám végül sehol sem vonták meg a javadalma-zást.

Meg kell tartaniuk a pluszórákat az igazgatóknak

Véget vetett Remus Pricopie oktatási miniszter a január eleje óta tartó bizonytalanságnak, a tárcavezető videokonferencián közölte a főtanfelügyelőkkel, hogy a tanintézetek igazgatóinak meg kell tartaniuk a pluszórákat. Keresztély Irma Kovászna megyei főtanfelügyelő elmondta, a videokonferencián Remus Pricopie közölte, hogy megkapták a pedagógusok, a szakszervezetek petícióit, a tiltakozó aláírásokat, elemezték a helyzetet, ám arra jutottak, hogy a költségvetési törvényt nem lehet felülmúlni. A büdzsét legkorábban júniusban, tehát a tanév végén lehet módosítani, ami azt jelenti, hogy ebben a tanévben mindenképpen érvényben marad a rendelkezés, miszerint azokban a tanintézetekben, ahol a fejkvóta alapján kiszámolt keret nem fedezi a beralapot, az igazgatóknak a korábbi heti négy helyett 14 órát kell tartaniuk. Keresztély Irma elismerte az igazgatók kifogását, miszerint ennyi óra mellett nem lehet hatékonyan menedzselni egy tanintézetet, de mint mondta, nem tehetnek semmit az intézkedés ellen. A főtanfelügyelő egyébként már korábban azt tanácsolta az iskolaigazgatóknak, hogy a január 1-jétől érvénybe lépő költségvetési törvény alapján tartsák meg a pluszórákat, mert a számvevőszék utólag számon kérheti azokat.

Gyengén szerepeltek

a nyolcadikosok a próbavizsgán

Katasztrofálisak voltak a nyolcadikosok idei próbavizsgájának eredményei: a diákoknak a fele sem szerzett átme-

nő jegyet a képességfelmérő próbán. Országos szinten a tanulók alig 48,8 százaléka érte el az ötös átlagot. A teljesítmény a matematikapróbán volt a leggyengébb: a résztvevők 30,4 százaléka szerzett átmenő jegyet, román nyelv és irodalomból 66,9 százaléka, magyar nyelv és irodalomból 76 százaléka kapott ötösnél nagyobb értékelést. A szaktárca sürgős intézkedéseket rendelt el a gyenge eredmények miatt: az iskoláknak egyenként elemezniük kell a próbán megbukott diákok dolgozatait, és szükség esetén pluszórákat kell tartaniuk. Tavaly a képességfelmérőn a 8. osztályt végzett diákok 75,8 százaléka szerzett átmenő jegyet, általános vélemény szerint a tételek rendkívül könnyűek voltak.

Bemutatják a kisebbségeket a román diákoknak

A közoktatásban részt vevő diákok számára a nemzeti kisebbségek bemutatását célzó programot indított az oktatási minisztérium, melynek egyik célja, hogy a többségi diákok jobban megismerjék a kisebbségek hagyományait és kultúráját. A február 21-én, az anyanyelv nemzetközi világnapján elindított projektet az oktatási minisztérium kezdeményezte, partnerintézményként az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala is részt vesz benne. Laczikó Enikő államtitkár, a hivatal vezetője elmondta: az elképzelés szerint nemzeti kisebbségek anyanyelvén tanuló osztályok vehetik fel egymás között vagy többségi osztályokkal a kapcsolatot, majd közösen kell kitalálniuk, konkrétan milyen formában mutatják be egymásnak kölcsönösen saját kultúrájukat, hagyományait. Rámutatott: rajzokkal, ábrákkal, kisatlasz-, vagy szótárszerű anyagokkal mutathatják be saját értékeiket, amiket a diákoknak maguknak kell elkészíteniük. A legleleményesebb ötleteket és a legsikeresebb projekteket díjazzák. Az államtitkár szerint nem véletlen, hogy az anyanyelv világnapján indították el a kezdeményezést, hiszen a román oktatási rendszer egyik hiányossága, hogy nem foglalkozik elég hangsúlyosan a romániai társadalom sokszínűségével. Az államtitkár fontosnak nevezte, hogy a romániai magyarok megismertessék és megszerettessék kultúrájukat a többségi nemzettel. A program leírása szerint az egyik cél az, hogy a román

tannyelvű osztályokba járó diákok anyanyelvük mellett egy másik nyelvet is megismerjenek. Király András oktatási államtitkár szerint a projekt azért fontos, mert ezáltal már az iskolapadokban megismertethetik a diákokkal a másságot, illetve felhívhatják a figyelmüket a romániai társadalom sokszínűségére.

Iskolai étkezdét avattak Újszentesen

Ultramodern étkezdét avattak a Temes megyei Újszentes általános iskolájában. Miklós Árpád RMDSZ-es alpolgármester az ünnepségen elmondta, a korszerű, mintegy 150-160 férőhelyes iskolai étkezdét a polgármesteri hivatal saját költségvetési forrásokból építette. A mintegy félmillió lejes beruházás kivitelezését 2013-ban kezdték el, és az idei év elején fejezték be a Temes Megyei Tanács hozzájárulásával, amely a pótköltségvetésből támogatta az építkezés befejezését. Az iskola udvarán, a sportterem mellett épített étkezde rendezvények tartására is alkalmas, illetve arra, hogy kulturális és sporteseményekre érkezett vendégeket, külföldi delegációkat fogadjanak benne.

BBTE-vetélkedők középiskolásoknak

Tantárgyversenyeket szervez 11., illetve 12. osztályos középiskolásoknak a Babeş-Bolyai Tudományegyetem (BBTE), a legjobb eredményeket elérő gimnazisták a 2014/2015-ös tanévtől kezdve az érettségi vagy adott esetben felvételi vizsga eredményeiktől függetlenül beiratkozhatnak a támogatott, tandíjmentes helyekre. Soós Anna, a BBTE rektorhelyettese elmondta, a kiváló vizsgaeredmények felülírják a beiratkozáskor az érettségi általánost, a nagyon jó eredményeket pedig beszámítják a felvételikor. Hozzátette, részben az a céljuk a tantárgyversenyekkel, hogy esélyt nyújtsanak azoknak a tehetséges diákoknak, akik egy adott szaktantárgyból kiemelkedő teljesítményt nyújtanak, ugyanakkor az érettségi átlaguk gyengébb lesz az adott szak szempontjából kevesebb jelentőséggel bíró tantárgyakból kapott alacsonyabb osztályzat miatt. A versenyek március és április folyamán zajlanak a matematika–informatika, fizika, biológia és geológia, történelem és filozófia, kémia és vegyészmérnöki és közgazdaság karokon.

Háromezer magyarországi diák ünnepelt határon túl

Több mint háromezer magyarországi középiskolás utazhatott március 15-én valamely, határon túli magyar településre és ünnepelhet közösen ott élő diáktársaival a Rákóczi Szövetség támogatásával. A szervezet közleménye szerint diákutaztatási programjuk keretében 92 magyarországi középiskola pályázott sikerrel Kárpát-medencei utazási támogatásért. Az iskolák közül március 15-én 41 utazott a Felvidékre, 39 Erdélybe, 7 iskola Délvidékre, 2 iskola Kárpátaljára, 1 középiskolai csoport Szlovéniába, egy-egy csoport Ausztriába és Csehországba látogatott. Felidéztek, a pályázat feltétele volt, hogy egy Kárpát-medencei, határon túli település magyar középiskolájához látogasson a magyarországi középiskolás utazó csoport, és közösen ünnepeljenek március 15-én. Iskolánként egy autóbusznyi diák utazhat a pályázat keretében, amihez a Rákóczi Szövetség 200 ezer forint utazási kerettámogatást ajánlott fel a sikeres pályázóknak, és ha kérték, segített a fogadó iskola közvetítésében. A szövetség 1994 óta hirdeti meg március 15-ei diákutaztatási programját. A program fő célja, hogy minél több közvetlen kapcsolat alakuljon ki a magyarországi és a határon túli magyar diákok, tanárok, illetve iskolák között. A pályázatra bármely magyarországi középiskola jelentkezhetett. A szövetség múlt évi programjai keretében március 15-én, június 4-én és október 23-án 309 Kárpát-medencei középiskola több mint 8300 diákja utazhatott.

Kifogásolja a szakma a pedagógusok etikai kódexét

Számos kívánnivalót hagy maga után az oktatási minisztérium által kidolgozott pedagógusi etikai kódex – vélekedett Burus Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMPSZ) elnöke. Mint kifejtette: a dokumentum egyoldalú, hiszen szinte kizárólag a pedagógusok kötelezettségeiről szól, és figyelmen kívül hagy egyéb társadalmi vonatkozásokat, így kétséges, hogy alkalmas lehet a tanárok közmegítélésének javítására. A kódex tervezetét néhány napja hozta nyilvánosságra a sajtó, Remus Pricopie tárcavezető szerint azonban a szöveg még nem végleges, a továbbiakban ugyanis a pedagógusokkal és a szülőkkel is egyeztetni kívánnak egyéb javaslatokról, amelyeket igazságügyi szakértők is elemeznek, és csak ezt követően bocsátják közvitára a dokumentumot.

A nyilvánosságra került változat szerint az etikai kódex többek között megtiltja a pedagógusoknak, hogy pénzt vagy ajándékokat kérjenek, illetve fogadjanak el a diákoktól vagy szülőktől, gyűjtést szervezzenek a vizsgák, általános felmérések, tantárgyversenyek lebonyolítására, a tanárok ugyanakkor nem tarthatnak majd magánórákat fizetés ellenében az általuk oktatott diákoknak. A dokumentum azt is leszögezi, hogy egyetlen diákot sem lehet kiértékelésnél előnyben részesíteni társaival szemben, a pedagógusok pedig tilos lesz megfenyegetni, megalázni vagy bántalmazni a tanulókat. A szakértő azt is megtiltja az oktatóknak, hogy saját gyermeküket vagy közeli rokonukat tanítsák, ez alól kivételt jelenthet, ha az adott iskolában az illető az egyetlen szaktanár. Az etikai kódex kidolgozásának ötlete évekként ezelőtt felmerült a minisztériumban. A szakértő annak nyomán kezdte újra a projektet, hogy az elmúlt év végén az egyik bukaresti iskola tanítónője pénzt követelt tanítványai szüleitől.

Burus Siklódi Botond elmondta: annak megtiltásával, hogy a tanár saját diákja számára tartson magánórákat, lényegében korlátozzák a szülők és a gyerekek döntéshozó jogát, holott a képességgondozás terén a kiváló eredmények eléréséhez szükséges az iskolai programon túli munka. Az RMPSZ elnöke azt is kifogásolta, hogy noha más szakmák esetében is létezik etikai kódex, ez általában szélesebb körű egyezség eredménye, amelybe érdekvédelmi és szakmai szervezeteket is bevonnak. Úgy vélte, szerencsésebb a szabályrendszert egy-egy iskola szintjén megalkotni, a kidolgozás során pedig ajánlatos figyelembe venni a pedagógusok és a szülők véleményét is. Az etikai kódex nyilvánosságra került változatát Simion Hăncescu, a Szabad Tanügyi Szakszervezetek Szövetségének (FSLI) elnöke is hiányosnak tartja, szerinte a tervezet a diákokra és szülőkre vonatkozó kötelezettségekkel kell kiegészíteni. Hangsúlyozta, a szakmai kódexet hasznosnak tartja, azonban a minisztériumnak ezt a szakszervezetekkel együttműködve kellene megalkotnia.

P. M.